

güney

AYLIK SANAT DERGİSİ

Gravür : Sefer Öztürk.

NACI GİRGINSOY — METİN ELOĞLU — SADIK DENİZ — RUŞEN HAKKI — HALİM UĞURLU — ÜMİT YAŞAR
OĞUZCAN — MEHMET SEYDA — SELÂHATTİN HİLÂV — OĞUZ TANSEL — CELÂL ARABACIOĞLU — İK-
RAM SARAÇ — MEHMET SALİHOĞLU — CELÂL ÇUMRALI — KÂINAT BARKAN PAJONK — KEMAL ÖZBAY-
RI — RAUF AYBEY — PETER PAJONK — NIL METEOĞLU — CAN YÜCEL — Radoye Domanoviç — STANIS-
LAVA ÖZEN — Bertolt Brecht — ÜLKÜN TANSEL — M. NIYAZİ BAYSAN — Vasko Popa — B. İBRAHİM ROGO-
VALI — TALÂT SAIT HALMAN — Marcos Ana — ENGIN ASKIN — Miodrag Pavloviç — İLHAMÎ EMİN — NE-
DIM ORTA — VEDAT GÜLER — TAYYİBE KARAOĞZ — ATİLÂ ÖZER — ERHAN TIĞLİ — AYSIN UĞUR KE-
ZER — YALVAÇ URAL — ÖMER AŞICI — METİN PÜTMEK — AYDIN YALKUT — ADİL GÜLVAHAP — M.
AGÂH ÖNEN — ETEM OLGUÑIL.

güney güney güney güney güney güney

Olan * biten * yorum

- Bu yıldı "Sait Faik Armağanı" ni Bilge Karasu ile Bekir Yıldız; "Uzun Sürmüş Bir Günün Akşamı" ve "Kaçakçı Şahan" adlı öykü bektikleriyle kazanmışlardır. Armağan adayı 19 yapıt vardı.
- "Basım Sanayii Özel İhtisas Komisyonu" na, 3. Beş Yıllık Kalkınma Plani dolayısıyla şu kişiler seçilmiştir: Başkan: Bozkurt Benderlioğlu; Üyeler: Gökmən İğdemir, Ergun Baskan, Dr. Nihat Ay, Mustafa Asher, Melih Adacan.
- Orhan Peker, 14 yıllık bir ayrılmaktan sonra, başkentten koparak İstanbul'a yerleştirdi. Oğuz Tansel de Konya, Ankara konaklamalarından sonra aynı niyette.
- İlhan Berk'in Mayıs ayı için Bodrum'daki barınağına taşındığı dostu kalmadı gibi; yaz aylarını ola ki "yalnız" lamağ istiyor!
- Edip Cansever'in bacagında zedelenme üşenledi; dileğimiz, çarçubuk iyileşip sevgili teknesinde Boğaz'ın tadını çıkarması..
- "Türkiye Defteri" dergisini görüp okumamışlar için, Leylə Erbil'in kimi dergi ve gazetelerde yayımlanan açıklaması anlamsız kalyor. Elma şekerile kandırılmış çocuk mu Bn. Erbil? Ve de bekleniyor Tomris Uyar'ın yeniden ne diyeceğini!
- Halil Kocagöz, başarılı geçen bir sınav sonucu ve 16 yıl sonra İst. Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Kutlarız.
- Umit Yaşa Oğuzcan, kalbindeki apansız bir sayriktan ötürü Gureba'da yattı. Eski sağığuna kavuşan dosyumuza çok çok geçmişsolunlar.
- Turgay Gönenc'in DOST dergisinde yayımlanan "dört lük"leri ilgiyle izleniyor; uzun süre suskulduğundan ötürü belki de...
- Nevzat Üstün, pepsede yayınladığı iki yapıtının başarı serüvenini yeni aldığı son model "araba" stıyla sürdürür.
- TDK'nun CHP'yle olan "da-vâ" si kesin sonuca vardı: CHP, 700.000 TL ödeyecek Kurum'a.
- Balaban Bursa'daki apartman katını kiraya verip Büyükdere'de yeni aldığı yazağa taşıyor.

IRAK'tan (M. Agah Önen) :

- Bağdat'taki Türk Kültür Merkezi'nde, Iraklı sanatçı Mediha Ömer bir resim sergisi açtı. 49 tablosunda başarılı çalışmaları: izlediğimiz Mediha Ömer; öğrenimini Beyrut, İstanbul, Londra ve Washington'da yapmıştır. Sanatçının özelliği, Arap harflerini ilk kez non-figüratif tablolarda, bunlara birer kişilik vererek kullanmasıdır. Bu türde ilk sergisini, 1959 yılında Washington'da açmıştır. Son sanat yeniliklerinden biri de, portreler üzerine yaptığı resimlerdir. Bu çalışmalarını da, yine Arap harflerinden esinlenerek oluşturmaktadır.
- Sergi açıldığı doğu ve batı ülkelerindeki gazeteler, dergiler kenarlıca ve eserleriyle ilgili yazı ve yorumlarında onu övmüslere lerdır. Ayrıca, sanatçının birçok radyo ve televizyon konuşmaları olmuştur. Bağdat Televizyonu, BBC, Amerikanın Ses, Lübnan radyoları ve son olarak da Fbu Dhabi Radyosu bunlar arasındadır.

KANADA'dan (Engin Aşkın) :

- Toronto'da iki konser veren tannmış Çek Piyanisti Ivan Morawec; Brahms, Ravel ve Janecek'ten sunduğu eserlerle, müzikseverleri hayran bıraktı.
- Kanada Milli Balesi, Toronto Programına, "Giselle" le başladı. Lynn Seymour ve Peter Martins adlı iki ünlü İngiliz sanatçısının da katıldığı Giselle balesi, muhteşem bir sanat olayı olarak övülüyor.
- Akademi Armağanına aday gösterilen ABD filmi, "Little Big Man" de Dustin Hoffman'la birlikte başrolü oynayan Kanadalı Kızılderili Kabile şefi Dan George, oyunçuluk yeteneği ve sevgin kültüryle, sanat ve sinema çevrelerinde, yankılar uyandırmaya devam ediyor. Batı Kanada'daki bir kabilenin şefi olan 70 yaşındaki Dan George, ün yaptığı filminde, kızılderillerin tarihsel ve çağdaş dramını yansıtıyor. Yaşlı kabile şefi son olarak, "Manipulators" adlı bir Kanada TV serisinde de başrolü aldı.
- Büyük Amerikan aktörü Henry Fonda, eylemciliğle ABD'deki ilerici toplulukla-
- Toronto'nun dev sanat salonu O'Keefe'de, Charlotte Bronte'un romanından aynı adla aktarılan bir müzikal büyük ligi gördü. Bu müzikalden sonra, Amerika'nın 1. noolu müzikal oyunu olarak iş yapan "Hello Dolly" sahnelenecek.

● Rejisör, aktör ve yazar AVNI DILLİGLİ, Kadıköy II Tiyatrosu'ndaki "Merdiven" oyununda emekli bir memuru Hamdi Bey'ı canlandırdıktan hemen sonra, 21 Mayıs cuma günü saat 00.1'de, bir kalp krizi sonucu vefat etti. Dilligil ailesine ve sanatçı çevresine Güney'den başsağılıkları dileriz.

- Tanınmış fotoğraf sanatçısı, rumuzdan dostumuz Ara Güler, geçenlerde Fransa'da bulunduğu sırasında, ünlü ressam Picasso ile atelyesinde bir foto-röportaj yaptı.
- 1951'den bu yana, dünyanın belli-başlı sanat merkezlerinde açtığı başarılı sergilerle haklı bir üne erişen seramikçimiz Füreya, son çalışmalarını Taksim Sanat Galerisi'nde 15-20 Mayıs arası sergiledi.
- Hüsnü Züber'in kendine özgü çabalarının ürünü bu kez Galatasaray Galerisi'nde. Özel koleksiyonundan derlediği kaşıklar üzerindeki Türk motifleriyle dağlamaları gerçekten görülmeye değerdi.
- Ali Atmaca, 10-20 Mayıs arası Beyoğlu Şehir Galerisi'nde resim sergisi açtı.
- T.G.S. Yüksek Okulu Grafik Sanatlar Bölümü diploma sınıfı öğrencileri, geleneksel yıllık grafik sergilerini (G 71) geçen ay içinde Türk-Alman Kültür Merkezi'nde açtılar. Gençlerimizin başarıları, yarınları için umut vericiydi.

- Dergimiz yazarlarından Arkeolog Semiray A. Ekberzade, sınavın başarısı ile verecek İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü'ne "Asistan" olarak atandı. Bu nedenle, bir süre önce başladığı yazı dizisine bu sayımızda ara veren, değerli arkadaşımızı candan kutlarız.

güney

AYLIK SANAT DERGİSİ

Sahibi ve sorumlu yönetmeni : Atif Özüilen

Bu sayıyı hazırlayan : Metin Eleglu

Yazışma ve posta havalesi : Atif Özüilen, P. K. 1353 İstanbul.
Ebussuut Cad. Erdogan Sok. 8/6 Sirkeci. Tel. 26 26 85. Akbank
Beşiktaş Sb. Hesap No. 22787. Basıldığı yer : Halk Matbaası.
Tel. 22 19 98. Abone : yıllık 30, altı aylık 15 TL.

Duyarlı Bir Sevgi, İnsancıl Bir Gelişim

Naci GİRGİNSOY

9 Nisan 1971, Atif Özbilen'in mektubu: "Yeni Hükümetimin tasımlamasında bir de Kültür Bakanlığı kurulması sorunu var. Sizce bu tasarı gerçekleşirse, ana-amaçları neler olmalı; özellikle hangi ekinsel sorunlarımızın çözümü ele alınmalıdır? (...) şimdikinden epey ayrımlı hangi somut yararlar sağlanabilir?" Bir gazete - dergi - yayinevi yönetim yerinde, bir kitaplıkta, bir galeride, bir aydınlar topluluğunda Kültür Bakanlığının gerekliliği, yararları üzerine uzun söyleşiler yapılabilir, nice ilginç düşünceler ortaya konulabilir. Kısa dönemde gerçekleşeceği sanısıyla bugünden yurdumuzu çağdaş uyguraklık düzeyinde görebilir, ekin dünyamızın uluslararası değerlerine şapkamızı çıkarabiliz. Ama bir umuttur bu, gerçek değil. Türkiye'de gerçekler, yayinevleri, galeriler, aydınlar topluluğu çevresinden çok, sokaktadır. Gazetelerin küçük haberleri arasındadır. Köyüyle kentiyile yurt alandadır.

9 Nisan 1971, gazete haberleri: "a) Kız kaçırma nedeniyile çıkan kavgada 6 yaşındaki çocuğun, annesinin boynunu kestiler; iki kayınbiraderini öldürdüler; b) Muhtar, bir ebeyi sekizinci kez ilçe karşısından kaçırıldı; c) 18 yaşındaki öğretmen kız, il merkezinde kalbinden vurularak öldürdü; d) Zoria evlendirilmek istenen bir kız, canına kıydı; e) İzmir'in ünlü sosisye terzisi genç kadın, "göz nuru döküp günde yüz lira alacağımı, iki gözbek atar, iki yüz lira alırım" deyip Ateş Yıldız adıyla dansöz olmuş, Ateş Yıldız, yaşamından memnun. Çıplak, fotoğraf ta gülmüşüyor. Bitişik resimli haberde, elinde tabancasıyla ortaokul öğrencisi çocuk, "bizim kitapta böyle şey yazmaz" deyip pavyon artisti ablasını öldürmüştür. "Hic pişman değilim, öbürlerine de ders olsun" diyor. Ablası, esmer güzeli Binguyl Yıldız ise, 19. yaşı baharından, şaşkınlık, hüzün, bize, belki de Ateş Yıldız'a bakıyor; f) 3 milyonluk İstanbul'da 1 milyon 600 bin kişi gecekondu larda oturuyor. Haberin altyanını okumak gereksiz.

Bir gazetedede, bir günde yayınlanan bu küçük haberlerden sonra, Sayın Özbilen'in sorusunu yanıtlayabiliyoruz: tasarı gerçekleşirse ana-amaç, insanlarınımıza duyarlı bir sevgi kazandırmak olmalıdır. Uluça insançıl bir gelişim, bir hoşgörü sağlama olmalıdır. Bebelek, sağılhıkhı, okuyabilmeli; ebepler, öğretmenler kaçırılmamalı; kin güdüp yok yere 6 yaşındaki yavru, kundaktaki çocuk, kasaplık hayvan gibi kesilmeli; korkmadan, güvenlik içinde görev yapmak olanağı sağlanmalı; toplumun bir kesimi, daha çok para kazanıyor diye, dansözü alkışlarken, öbür kesimi namusumuzu kirletti diye onu öldürmemeli; İstanbul'

un, büyük illerin coğunuğu gecekonduklar kugatmamalı; köylerin coğunuğu ot-kerpiç evlerde oturmamalı; yokşuluğu, bilisizliğin bilediği hırsı, kin olup, düşmanlık, kötümserlik, dargınlık olup taş gibi yüreğimize, kasılmış yüzümüzeye vurmamalı; gülmek, ayıp sayılmamalı; olur olmaz nedenlerle başığına, silâhına sarılmak, vurmak, parçalamak, öldürmek, erkeklik sayılmamalı.

Herşey sevmekle başlar. Hoşgörü ile başlar. Kültür Bakanlığının ana-amaç'ı bu gerçeki bellettirmek, bize birbirimizi, insanları sevdirmek olmalı. Yaşam çizgisini çok kötü koşullar içinde sürdürmen, sürekli bulanalım içinde, sürekli kötümser, umuttan yoksun kişilerin birbirini, insanları sevmelerini bekleyen misiniz? Sanmam. Öyleyse, önce yoğun fukaralık, bilisizlik yok edilecek. İşi, aşısı, konutu olacak. Uyarılarla, iyi örneklerle toplum, kültür kaynaklarına yöneltilecek. Rozet aydınlarının, sonrasında görmelerin "her şey para için" uğrashları, "para, kültürü bir yaşam için" amacına yöneltilecek. Çağlılı lokallerde boy göstermek özlem ve övincü, yerini kitaplıklara koşmak, iyi tiyatroları izlemek, yurt sorunlarına içtenlikle sahip çıkmaya, toplum yararına çalışmaya bırakacak. Paraca durumlarını düzeltmenler, evlerine gösterme lik amerikanları yerine, bir kitaplığı yapmayı yeğ tutacaklar. Bu yurt insanların yaratıcılığa inanılacak, onların yapıtları değerlendirilecek. İyi okur, iyi izleyici; iyi yazar, iyi sanatçı getirecek. Toplum, bu ülkenin edebiyatında, sanatında kendisini bulacak. Edebiyat, coğulukça "söz oyunu", "palavra" sayılmaktan kurtulacak. Edebiyatçı, sanatçı, uğraşının değerlendirildiğini, toplumda bir yeri olduğunu görünce ç-

Resim : Yüksel Arslan.

Sevi kuşu

Kimsesiz bir su taşır kanat tuluğunda, ince

Sonra tâ kuyruk ucundan gagacığına bir deli çaganın onca ölüsü

Boşlukta eşindikçe yeniverir tutsaklığını, hiç

Bir avlanılmaz gök kurgusunda, sisler puslar bulutlar içi

ÜfleseATAR o yaş ökse, o gevîs yuva

Boler kendincecik uykusunu uzadı miydi düş

Güz yeli yoldukça teleğini sarmaşık yazlar gelir, türkü

Gelişir yapayalnız dilcağızında

Uça done uça done uça done

Aşınır o gökyokuş

Hani şu a camım evsiz-barksız sevik kuş

Metin ELOĞLU

basını çoğaltacak.

Tümünü Kültür Bakanlığı mı yapacak? Hayır. O, aracı olacak. Dizenleyici, hazırlayıcı olacak. Tasarılarından, yapıp çizmelerden, uzun toplantılarından çok, toplumun yaşamına bakanacak. Niçin birbirimiz sevmiyoruz, niçin insan sevgisinden yoksunuz, niçin bizde uluslararası değerde edebiyatçı, sanatçı çekmiyor? araştıracak. Bu kızınlık, bu darginlik, bu kışkınlık, bu ılıgilisilik kaynağını nereden arıyor? bulacak. Evet, Kültür Bakanlığı kurulmalı, Halkevleri, devlet yönetimi, canlandırılmalı. Köyde - kentte, bu ocaklar, hergün, her akşam, halka açık tutulmalı. Tiyatro, kitap-dergi, konferans, konser, folklor, halk evleri çatısı altında canlı tutulmalı. Sokaklar dolusu kalabalık, birikimlerini statlarda баğıracak, küfür ederek, itişerek yitirmemeli. Bunu, kültüre, yararlığa dönüştürmeli. Atatürk okulları, halkevleri, el ele vermelii. Sıra sıra kahvelerin; ev-

lerdeki konken saatlerinin, meyhanelerin milyonca kişisi, boş vakitlerini gündes koşullara uygun değerlendirmeli. Sanat, edebiyat, sinema, tiyatro, halk yararına, halk için olmalı; devlette gözetilmeli. Sanatçı, edebiyatçı çileli çabasında yalnız bırakılmamalı. Yararlı, verimli olduğu sürece destek görmeli. Bu yurt için, bu ulus için, insanlık için ortak çaba göstermek, bencillikten öte kardeş sevgisini işlemek, yanymak, olağan sayılmalı.

Yoksas, daha çok çocukların boğazlanır, kızlar kaçırılır, hava kararına bayan doktorlar sokaktan geçmez; gençler sevgiyle bakışamaz, el ele gizmez; ağlamaklı yerli filmlerde çıplak kadınlar, beyaz perdeden kadınsız sevgisiz kalabalığa alayla bakar. Sıra sıra kahveler, meyhaneler dolar, boşalar. Ve sanatçı, edebiyatçı denilen bu toprağın çileli insanları, aman kitabı çıksın, aman 2.000 baskım 10 yılda satılsın diye bekler.

HER SAYI BİR SORU?

— Yapıtlarınızın kökeninde kime, kimlere seslenebilmek amacı, ereği yatar? Niye? Ve sanatın kişiye, dolayısıyla topluma etkinliği üstüne diyecekleriniz?

SADIK DENİZ :

Güney'in bir soruşturma sorusu geldi, daha ayrıntılı bir dízyazı gerektiren nitelikte: "Yapıtlarınızın kökeinde kime, kimlere seslenebilmek amacı, ereği yatar? Niye? Ve sanatın kişiye, dolayısıyla topluma etkinliği üstüne diyecekleriniz?" tarzındaki soru, hemen dışa fazla taşan düşüncelere daldırdı beni. Bu arada, iki yıl kadar önceki bir dízyazıımı anımdım ve onu yadrigamadan yeniden okudum./ Saírimiz, Papírus dergisi, sayı 39/ Bir raslanıti sonucu o yazı genel biçimde, yukarıdaki sorunun yanıtını da içermektedir. Ayrıca bundan önce bazı soruşturmalarla verdigim yanıtlar da bu soruya bağdaşmaktadır. Demek ki soru önemli, az ayrıntılarla değişik zamanlarda yinelese de önemini yitirmiyor. Su halde bu değerli soruyu bir dízyazı yazarken yanıtlamaya zorunluk duymamı Güney'in hoş göreceği umuduyla düşüncelerime geçiyorum:

Yapıtlarının kökeinde anımları tek kaynağı, anımların yaratıcısı ve yaşıaticısı, anımlar toplamı ana konu insan ve insanlık, onun soyut ve somut ulusal ve evrensel gerçekçi toplum halli, bir, birçok, ya da tek Dünya devleti biçimindeki oluşumu ve bu oluşumların mutluluğa erdirilmesi için bilimsel felsefi çağdaş Dünya görüşüyle yapılan sanat çabası yatar. Buna yatkın çok canlılığını sürdürmeye deviéliriz. Bağımsızlığı ve mutluluğu yaratmak, toplumun her dalındaki görevlerin esas çağdaş görevi olunca, toplumun ayrılmaz üyesi sanatçının da çağdaş toplum uğrasıları içinde kaldığı sürece, yanı ölünceye dek, aynı erekle görevli olması, kaçınılmaz en doğal değer yargısı olmuyor mu? Görüyorsunuz en alçak gönüllü, en küçük bir çağdaş yorumla bile ortaya çıkıcıyor sanatçının sorumluluğu ve görevi. Amlan çağdaş uğrasıların, bağımsızlık, devrim, uygarlık, eşitlik, barış içinde mutlu yaşama v.b. kavramları kapsadığını, bugün okuma yazma bilmeyenler bile öğrendi. Ne ki geregini yapmak için gerekli bilinc, cosku, örgüt, güç, kısacası uygulama, daha emekleme dönemindedir. Toplumdaki bu durumu, súzgeli, şairlerimizde inceleyim. Toplumcu ve gerçekçi Dünya görüşünü bileyen şairlerimiz tümüne türmen. Şírin en önemli ögesi olan yukarıda kısaca belirttiğim "söz" açık bir şekilde ortada. Ama sanatsal uygulamada öncülük işini "sözü özüne uygun" düşürerek yapan kaç şairimiz var?

Şírin en önemli ögesi çağdaş "öz" olunca, teknigi, dili, imge gücü, şírsel gerilimi ne dek kendine özgü ve özgün olursa olsun, gerekli çağdaş özden yoksun olamı çağdaş şair sayamayız. Diyelim ki, bir şair, dört ayrı anlamla gelen bir kelimeyi bir ad bulmuş şírine veya yapısına, hani yaratmış kelimeyi. Isterse otuz anlamla gelsin bu kelimesi, çağdaş toplumsal tek anlamla dahi gelmedikçe o şair şíriyle birlikte çag disidir. Yine diyelim ki, çağdaş şíreyi ve Dünya görüşünü yutmuş bir şair, şírlerini salt mutsuzluk ve umutsuzluk üstüne

yazmaktadır. Sürüp gitmektedir inatla bu tür özle yazıp durduğu şírleri. Bunun da bir öncekinden farkı yoktur. Mutsuzluğu ve umutsuzluğu insanlık adına utanılacak hale gelmiş toplumlar, uluslar biraz mutluluk için ölüme başkaldırırıken bu dek geride kalmak çag disinda ve bitkisel yaşamaktır. Doğrusu zahmet etmeler bu tür şírlar böyle bir çagda doğmakta. Eklemeliyim ki, sözünü ettigim mutluluk ve umut, çahasız, savassız, yapay ve sırtkan kolaylıkla söylenen verecek türden degildir. Tersine, sömürulen, horlanılan, insan sayılmasa yeltenilen, benzerlerinden yüzüylarca geride kalmış pek çok toplumun, uluslararası, büyük çabalar ve kan akıtmalar, can vermeler karşılığında önerilen gerçek umudu ve mutluluğudur. Çağdaş şír, eylem çağrısı, gerekli savasların ajsı, yol gösteren felsefenin marsı ve Dünya görüşünün sanat dilindeki buyruğudur onlar için. Böylelesine bir çağdaş sanat elbet kişiye ve topluma yüze yüz etkindir. Nasıl ki, kişi kişi dertde olmaya ve onun dertlerini azaltmaya koşarsa etkin olur. Sözü özüne uygun düşürüp toplumunun derdini ve dertten kurtulma uğrasılarını onunla birlikte kendi aydınlatıcı gücünü katarak soluyan her sanat da h kendi yöntemince elbette etkin olacaktır. Sanat bu etkinliğini önce bir tavırı sürdürileceğinden siyaset örgütlerin de üstünde ve önde bulunacaktır ve onun için de sanatçı, hep, bağımsızlığından ödün vermeyen kişiliğini korumak zorunda kalacaktır.

Aynı çağdaş özü, bazı gazetecilerin, romancların, öykücülerin ve oyun yazarlarının da kullandıklarını biliyoruz. Bu durumda şír gerekli şírları yazarken bazı öğelerle titizlikle öneverecek ve yazı sanatının en soyuslu şíri, kendi geberli öğelerini de katarak sürekli özgün tutmayı bileyeciktir. Çünkü şír onların yazdıkları benzerse şír olmaz. Kamuya şírden daha kolay ilişkili kurabilecek açılığa, ulaşma araçlarına sahip yukarıdaki yazı türlerine oranla şírin kendine özgü değerile daha güçlü şekilde ayakta kalması gerekiyor. Bu da ancak şírin kendi niteligidenden sapmadan çağdaş şír gücünde yazılımasıyla elde edilebilir. Burada bilinen bir seyin, şírde öz, imge, dil, doku, gerilim ve bicev gibi vazgeçilmek üzere gelerin güçlü, bulgulu, etkili ve çarpıcı bir us-

COSKU

Ağaçlar çiçäge mi durdu
Kimil kimil mi içinin bir yerleri
Deniz mavisi mi
Fırçalılmış mı gök
Döllenir ayaklarım
Duramazsan durduğun yerde
Batar iğneleri müstulu yaşamamanın

Rusen HAKKI

Desen : Metin Eloğlu

RÜBAI

Vedat Varol'a

Attın beni dünyaya garip kul diyerek
Noksânimı kendin arayıp bul diyerek
Buldumsa da bir gün yine çektim Tanrıım
Her hasreti ben üstüme bir çul diyerek.

Ümit Yaþar OGUZCAN

talika harmanlanması ya da kotarılması ve benzersiz bir sesle sunulması sorunu takılıveriyor usumuzu. Şírin yeteneğine ve çağdaş görevini yürekliyle yapabilme gücünde bağlı olarak günümüze ve yarılara kalsın.

Ustteki satırların arasında "imge" kelimesinin, özellikle parladığının farkındayım. Hiçbir akımın kendi bulduğu bir sey deyildir imge. Gelmis geçmiş her tür akımın, her tür şírin tarihsel, geleneksel ulusal ve evrensel şír ögesidir. "Bassız vücuduyla dolasıyordu, başı elinde fener" diyor Dante ve "Cömlekçi çamurla hüner gösteriyordu, bahamın çamuruyla" diyor Hayam. Çok eski batıdan ve doğudan sadece birer örnek bunlar. Anlaşılıyorocabucak, imgenin sınırsızlığı, Temeli sağlam imgelelerin çağdaş şírin özüne simdiye kadar görülmemiş şekilde yakıştı: kamisdaiyım hep. Edebiyat tarihinden Nazım, tadına uygun bir deyiþle imgeliyor yazısının sonunu: "Önlümde bakır taslar güneþ dolu".

HALIM UĞURLU :

Şírlarımın kökeninde salt INSAN'a seslenebilmek amacı, ereği yatar. Niyesi de şú: INSAN, tâ tarih öncesinden bu yana tek tek, ya da topluca ele alınmış, en çok çözümlemeye çalışılmış tek konudur bence. Sanatçılardan yani sıra bilim ve din adamlarını da alabildigine ilgilendirmiştir. Ama yine de ben "insan" i "kesfedilmemiş bir İlke" sayarım. Bu kamı'mın tutamagi ise kendi "bireysel" durumlarındır. Kişi, sayısız etkileri, algıları biriktiren bir "akümlülatör"; tanımlanması olanaksız bir "laboratuvar" dir.

Değişken "ruh halleri" ni şír aracılığı ile yansıtmak tek kaygıım. İrk, dil, din, vb. hiç önemli değil. Ne var ki, sanatçıyı yoğunuran, var kılan çevre, diyelim ki ulusu, o'nun yapısal niteliğinde de ilintiliidir. Toplumun türü kataklarda, bölgelerinde oluşan özellikler, kurgular insalcı yönünü gereğince yansıtılmamak için, ille de sanatçıdan "medet ummak" zorundadır. Bu yasla, içiçe ve kopuntusuz bir olguda gelişirken, yani toplum sanatçısı etkilerken, sanatçı da ondan aldıklarını değişim bir yontemle yine topluma sunar. Bir değerler dönüsümüldür bu. Ve de sanatçının özel kurguları, "estetik" i, ileri, aydın, insancıl düşünülebilri ile beslenmiş, tümlenmiş bir dízeydedir.

MEHMET SEYDA :

Genç bir yazar, toplumu-devrimci görüşleri de benimsemişse, edebiyata, "yeri yerinden oynatacak" sözler ve çıkışlarla atılır. Sanat alan, o bu alanla gelinceye kadar, "çigeri bes para etmez" lelle dolmuştur. Temizlemeli, atmağıdır onları bu alandan. Zaten kendisinin yapmayı içen şey, düzeltmeyeceğiz kötülük, göze almayı içen hiçbir savas yoktur.

Kutsal bir hıristir genç sanatçının yüregini kavuran. Sanat gönüllük politika ile birbirine karıştırırken, ötekini berikin kakışır, öne geçmek için yanar tutusur. Henüz sanata kişisel damgasını vuramamıştır, birkaç şiri, bir iki hikâyesi onca yeterlidir, hepsi de geleceğe kahcedir.

Oysa sanat, -en iyi amaçları gözetse bile,- toplumculuk, kardeşlik, doğruluk ilkelerini tarihsel süreç içinde yaratmış ve geliştirmiş olan insanlığın günümüzlük sorunları için durmadan zedelemek, zorlamak durumunda kalmış politikanın, buna değerlere sunması bağlanışlı, onların zedelenmesine katlanamayışı ile ayrılmaktadır. Politikanın en geniş açıda ULUSAL çıkları gözter tutumu karşısında, sanat EVRENSEL çıklara bağlanmaktadır. Politikanın, savaşa sürdürü asker çok sayıda "düşman" öldürdü mü sevinir, sanatçı bunun acısını çeker.

Sanat politikanın birebüütün uzaktır, politika ya birebüütün terstir demek istemiyorum; politikaya ilişkisi son serice dolaylıdır, hele günüm politikaya koşullanması onu çapından düşürür, etkinlik gücünü azaltır, diyorum. Yoks'a politika sürekli eylem demek olduğuna göre, sanat da, bütün öbür toplumsal çabalar gibi, insanların insanları anlaması ve sevüp değerlendirmesi eylemine aralsız katkıda bulunan toplumsal bir çabadır, bir eylem bütünlüğüdür.

Cünkü her yapıt, bize, bir dünya görüşünü ve insan gereği karşısına alınmış bir tavrı yansıtır. Bunu, çağımızda, ileri ve gerici olmak üzere ikiye ayıryoruz. Toplumsal sorunlarla bilgiler, birazı okumaktan edinilmiş algılamalarla, birazı bizim kendi yaşamımızdan kazanılmış deneylerle, ister istemez, çağdaş sanata yansıyor.

Günümüz yazarı, sanatçı bu ikilik karşısında kendi seçimini yapmak zorundadır. Bugün ezen ve sümuren, yarın tarih sahnesinden silinmeye hükümlü güçlerden yana mı, yoksa, bugün ezilen ve sümürulen, sesli ya da sessiz, gizli ya da açık direnisler içindeki yığınlarından yana mı olacak? Bunu, aydınlığını, sanatçı kişiliğine yarasır bir kesinlikle kararlaştırmalıdır.

Roman ve hikâyelerimin cogunda anlatıp durduğum yaşam çizgimi, beni sümürülerle eziyenlerin arasında katmıştır. Kendimi bildim biley, onlardan yanayım ve herkes gibi ben de, toplumumla hesaplaşır duruyorum. Çocuklarla kadınların, bu toplumda, "kendi muhtacı himmet bir dede" olan büyükler elinde, erkekler elinde çift katlı eziyetlerini hiç unutmadan, coğun onların serüvenlerini, değiştirilmesi gereklî yazışlarını konu edinerek, yazıp duruyorum.

Roman ve hikâye kişileri, başkalarıyla ilişkileri açıklanmadan canlandırılamaz. Ve bu ilişkileri, doğru, gerçekçi bir gözleme, sağlam kazıklara oturtmak gereklidir. Ben, "en yakın tanıdığım" olan kendimi anlatır gibi görünürken, aslında başkalarımı anlatmış oluyorum. Bu başkaları beni ezmis, bunaltmış kimselelerdir coğan. Sonuç "bunalım edebiyatı" mı? Hayır, yarında değişim gibi, sanatın politikaya doyumsuz alisverisine bel bağlamadığım için, insan gerçekliğini ruhsal-toplumsal çerçevesiyle yansıtabilmek amacını gözettigim için, benim yaptığım daha çok "kara edebiyat"tır. Yoghun bir

umutsuzluğun ve kırgınlığın içinde her zaman var olabilecek umut işini da sezdirmeye çabaşları. Kiminde, bir olaya, bir duruma düzenden değil, tersinden bakma ve baktırma çalışmaları. Çok yönlü duygulanmalarla, algılanmalara hizmet etmek. İnsanın bir robot değil, çok yönlü, çok karmaşık bir varlık olduğunu antayanlarla bağlantı kurmak, böylesi anlayışları çoğaltmak.

Yazılımda mutluyum. En büyük mutluluğum, kalemini bugüne kadar, haksız, ezeni, sümüreni tutan tek satır yazmamıza bağlılıdır.

OGUZ TANSEL :

İlginc bir soru; cüanki sanatçıları yaptıkları üstünde düşündürecek, kendisiyle hesaplaşmak zorunda bırakın bir nitelikte. Yapıtlarının kökeninde topluma, kişiogullarına seslenebilmeceğini güttüm hep.. Sanatçı; toplumu, onun öğelerini kendisiyle birlikte mutlu etmek savaşını verdiği oranda başarılır. Olumlu bir dünya görüşü olan, bilinçli bir sanatçının yapıtlarına bakılınca; kime, kimlere seslendiği açıkça görülür. Eğer sanat yapmak özgürlüğü kısıtlanmışsa, sanatçı, yasalarla çatışmamak için oyuna başvurur. Doğa - kişioglu benzerliklerinden yararlanarak yine de birey-toplum ilişkilerini anlatır. Bu gibi durumlarda; konu, a-gaç-yol-taş-yağmur... olsa da, yapıtan içeriği kişiogullarının özlemleri, yaşam izlenimleridir.

Sanatın kişiye, topluma etkenliği ortadadır; değilse, yasaklımalar olmaz, yöneticiler, sömürgeçiler korkmazdı bu mutlu eylemden. Sözkonusu etkenlik, halkın okur - yazarlığını, eğitime, sanatçının halktan yana olusuna, onun sorunlarına eğlisine bağlıdır. Dünyanın neresinde olursa olsun, sanatçı; haksızlıklara baskalırmalıdır; yapıtlarıyla tüm kötülüklerle parmak basmalıdır. Kişiogullarını, doğayı, yaptığı yorumları güzeltestirip değiştirebildiği oranda etkindir, değerlidir. Özettersek; gerçek sanatçı, topluma ışık tutan, onu güçlendiren, olmazlar; olur yapma savaşına isteklendiren, yaşamı seven, sevdiren, doğayı değiştirenleri bilinçli kılmaya çalışan, bunları sanatıyla eyleme dönüştüren güçlü bir varlıktır.

CELAL ARABACIOĞLU :

Bence, kurdugu her yapıyla sanatçı; çevresine, topluma seslenir. Niyesi var mı? Gerçek sanatçı, ama az - ama çok, DÜSUNUR KİŞİ'dir. Düşünü ve duygularını çevresine, yapıtlarıyla aktarır. İşte bu güründen dolayı, büyük bir EGITMEN KİŞİ niteligi de sahip olmuş oluyor.

Kişinin yaratılış gereğidir: zorunu tutulduğunu değil de, beğendiğini, istediğini daha kolay öğrenir. Bundan dolayı sanatçı eğitmenliği, öteki eğitmenliklerden çok daha güçlü olur. Ve de kişiyi etkiler.

SOYUT — SOMUT

(Çağdaş Diyalektik Açısından)

Selâhattin HILÂV

Metafizik, varlığın öğelerini birbirinden kesin olarak ayırip ele aldığı gibi, bilgi sürecini kuran uğraklardan biri olan soyut'la somut'u da ayrı ayrı inceler. Aristotelis'in ünlu sözü; "genel'in bilgisinden başka bilgi olamaz", bu anlayışı apaçık tanımlar. Aristoteles, bu yargısıyla, ancak soyut'un bilgisile olabileceğini ve somut'un bilim dışı kallığını anlatmak istemiştir. Soyut ile somut, katkısı bilgi ile eylem, "teori" ile "pratik" arasında gözetilen bu kesin ayrim, yüzüller boyunca insan düşüncesini etkilemiş durmuştur.

Buna karşılık "klasik anpiristler", bilginin ve bilimin ancak duyumlarından, yanı somuttan geldiğini ileri sürdüler. Genel düşünürlerin kavramlarını, yanı soyutun hiçbir önem taşımadığını savladılar. Böylece, anpiristler de somutu soyuttan kesin olarak ayırmak gibi bir yanılgıya düşerek, sapa bir yoldan Aristoteles'le bitiştiler. Ustalık anpiristler, düşüncelerinin sonuna degen varlıklarında, her tür kavramın ve genel düşünürün varlığını yadsıdıklarından, bilimin kendisi ve doğal duyumların ardındaki herhangi bir nesnel gerçekliğin varoluş gerçekliğini de yadsımsı oldular.

Oysa, Hegel söyleydiordu: "Gerçek soyutsa, ille de gerçek olmayandır. Su da var ki, soyutu üstün bir GERÇEK saymak ya da somutun gölgesi ve ortağı gibi görmek arasında ayrim yoktur. Çünkü her iki savda, soyut ve somut birbirlerinden apayrı olarak ele alınmalıdır."

Eytisim (diyalektik), soyutla somutun ayrılmazlığını ve her ikisinin de bil-

ginin oluşumunda geçilmesi gereken ve birbirini tümleyen uğraklar (somut) olduğunu ileri sürer. Yani, soyut ve somut durmaksızın birbirine dönüşür; belirlenmiş olan somut, soyutlaşır ve o durumuyla, öncelikle bilinen somut gibi nitelenir.

Bilgi sürecinin bu iki uğrağından biri olan soyutta takılıp kalan, yanı eldelediği varlığı, gerçekliğin içinden sıyrılarak, yoresindeki olay ve gerçeklerin etkisinde kalmyormuşcasına incelemeye çalışan düşünce, kötü anlamda SOYUT bir düşüncedir. O kez, soyutlama, bilgi için gerekli bir eylem olmaktan; bilginin bir konağı olmaktan çıkmıştır. Tek yanlı, eksik ve ölü bir düşünce durumuna düşer; böylece de biçimden biçimciliğe, yaratıcı soyutlamadan kof bir soyutlamaya düşülmüş olur.

Herhangi bir nesneyi tasarı gücüyle öbür varlıklardan ayırip devinimsizlestirecek olursak, "metafizik" bir soyutlama yapmış oluruz. İşte o zaman bu nesne, taşıdığı gerçeki yitirir. Ama aynı nesneyi öteki varlıklarla ilişkilerinde, canlı ve kimaklı bir nesne gibi ele alacak olursak, o kez, bu nesnenin elde edilmiş kesin bir sonuç, bir "son söz" olarak değil de, gerçeğe daha çok sokuşmamızı sağlayıcı bir araç, bir basamak olarak belirdiğini görürüz. Demek ki, çağdaş eytisim açısından soyutun değeri, somut'ta bulunmaktadır. Eytisimsel us için, gerçek denilen şey, somutun tâ kendisidir ve ona ulaşma çabamızın bir tutamağıdır ancak.

Çağdaş eytisim, bilginin gerçekles-

Brecht'in Dünyası

İkram SARAÇ

Camus gibi, Sartre gibi, Brecht de "İnsanlar çevrelerinin ürünüdür, çevrelerine göre anlaşabilirler" düşüncesindeydi. Çünkü insanın kişiliği, değişen dış dünyadan ürünüdür, diyor.

Brecht için dünya, boş bir evrendir. Üç Kuruşluk Opera'da dünya kötü, insan fakir tezini savunur. Brecht'e göre insan, en aşağılık varlık ve en zayıf yaratıktır. Brecht'in dünyasında erdemler, iyilikler mükâfatlanmaz. Çünkü faziletleri budalıklar olarak niteler. Fakirler aşağılık, zenginler zalm olarak nitelenir Brecht'in dünyasında. Bugün fakir olanlar, yarın zenginleşirse, kendilerini ezen zenginler kadar zalm ve oburlaşırlar.

İlk oyunu olan BAAL'da, Woyzeck'i örnek alır. Eserlerinde imajları daima kötüüklerdir. Dünyanın, Tanrıının pisliğinden yaratılmış olduğuna inanır.

Savaşa karşı pasifdir. Rus İhtilalinde bile, kırma karşı çıkmıştır. Hayat ve edebiyat değişkendir ve değişimlidir. Diğer yanda, savaş, insan olduğu için olacaktır bu dünyada. Sa-vaş olduğu için, adalet yoktur. İnsanlar, birbirleri hakkında doğru karar veremezler, verilen doğru kararlar sağduyulardır. Namuslu gençler, iyi kişiler yok olup gideceklerdir bu dünyadan.

Brecht'in dünyası kontolsüz güçlerin etkisinde, tanrısız bir dünyadır. Ve insan bu dünya içerisinde tamamen çaresizdir.

1930 yılından sonra kendini tamamen Marxism'e vermiştir. Olumlu dünyanın Marxism olduğunu kabul eder. Eserlerinde daima olumsuz dünyayı gösterir. Olumlu dünyayı gösteren en başarılı eserlerinde (ANA) bile yeni düzenin ne olduğunu belirtmez. Kendisinden Parti Propagandası yapmasını istediler. O, buna hiç aldırmadı ve önem vermedi. Hiçbir partiye bağlı değildir. Marxism kendisinde sadece bir inancdır. Hayatının sonuna kadar bir umuttan öteye gidememiştir. "Danyayı değiştirin, günde, değiştirmek gerekir" der. Ama bunu yönünü ve nasıl olacağını belirtmez.

Kapitalist düzeni bir randevu evi düzenine benzetir. Cün-

mesini söyle yorumlar: Bilgi, karmaşık ve iyice kavranmış somuttan kalıkar; somutu işitacak ve derinleştirecek soyutlamalara, genel düşüncelere, kavramlara, ilkelere varır; sonra yine somuta dönerek, onu tüm ilişkileri içinde, yani tımsellığında kavramaya çahışır, ama hemen ardından soyuta yönlemek üzre...

İnsan yaşıtlarının ve deneylerinin tümünü kavramak için girişilmiş en yaygın çaba olarak tanumhıabileceğimiz "felsefe"nin ve daha sınırlı bilimlerin (özellikle toplumbilim'in ve tarih biliminin) araştırmalar sonunda insan bilgisine kattıkları genel düşünüleri, ilkeleri, kavramları ve ulamları da (kategori), eytisimsel bilgi kuramının somut ve somut anlayışı içinde görmemiz zorunludur. Bu bakımdan, vardığın en genel yasaları sayılan eytisimsel ilkelerin, kendilerinden yola çıkarak, salt esemeli (mantıki)lerle somut bir sorunu çözmeye yarayan "şemalar" gibi görülmeye ya da bu duruma getirilmeleri yanlıştır. Üstelik böyle bir davranış, hem eytisimselliğe, hem de bilime aykırıdır. Başka bir deyişle, eytisimin ve ona deðgin yöntemle türlü alanlarda

yapılan araştırmalar sonucu bulunmuş ilkelerin ve genel kavramların "İçerik"ten ayrı tutulması olası şey değildir. Aslında bu ilkeler ve kavramlar, yeni gerçeklerle karşılaşıldığında, yol göstericilik görevindeki temeller ve "çalışma varsayımları"dır.

İlkeler, kavramlar ve bilimsel yasalar, yeni yeni gerçeklerin peşine düşülmeye ışık tutan araçlar olunca; bulundukları toplumu tanımak, o toplumun sorunlarına bilimsel çözümler getirmek isteyen bilgin ve aydınlar, betiklerde okuduklarını yinelemekle yetinemezler. Onlara düşen ödev, bilimin aydınlığında, ülkelerinin somut gerçeklerine eğilmek; bu gerçekleri dile getirmek, bilimsel bir anlatım olanağına kavuşabilmelerini sağlamaktır. Bilimden yana olmak ya da ilericilik, genel ve soyut kavramları, her güçlüğü alt eden, çözen sihirli sözleri baştacı etmek değil, alışkanlıkların ve kör inançların yıkılmasını göze alarak; somuta, tikel, özele yönelik; sonuçların şaşkıncı da olabileceğiinden korkmaksızın hep araştırma ve yaratmaktadır. Yani düzgün gerçekçi olmak!

BİR DOSTLUGUN
ARALIGINDAN : VIII.

— Dostum S. K. Aksal'a —

Yakın yakın dolaşan bir yabancıdır Aksal
Şirini, öyküsünü daldır yazar gibidir
"Gazoz Ağacı"nda hem de yıldızlara bakarak
Dostluğu da yapıtları gibi durgun ve irak
Ama yine sağlamcadır, yine güvenilir.

Oyunları, öykülerinde de ozandır O
Yürüyüşü, konuşmaları, güllüsü dalgın
"Kıral Üşümesi"ne tutulmuş bile olsa
İlk, uslu, aydınık bir dille yazandır O!

Yıllar yılı şirler üfledin esen rüzgâra
Her dizesi bir ışılı, her deyişi olgun
Bir meyva gibi parlaklı en sisli dallarda
Hakkından geldiğin belli, nice bin güçlügün
Değişmende bile uslu, ağırbaşlısun ama
Neden bunca iraklıarda dolaşır duyarlığın?

Sana benden ne diyeyim, bir dost sitemi Aksal
Biraz daha halka yaklaş, biraz da "EŞİK" aş
Ama yine elbet kendin, elbet yine ozan kal
Bunca ölçü ve işçilik yeter artık, biraz taş!!

Mehmet SALİHOĞLU

kü bu düzende, aşk bile, maddeye, menfaate dayanır. Böyle yozlaşmış bir düzende, parasızlık en büyük suçtur. Kapitalist ülke ile faşist ülke arasındaki fark, kapitalist ülkelerde, kapasiteleri gitirmeden önce ellerini yukarılar, faşistler ise, kanlı ellerile getirirler, der.

Marxisme, Brecht'i entellektüel bir disiplin içine sokmuştur. Bu yüzeden, Marxisme, hûmanist açıdan değerlendirilmiş Brecht'te.

"Amaç, çok uzaklarda duruyor, ben ona ulaşamayacağım, ama onu çok iyi görüyorum" der. Bu bakımdan Brecht, Marxe'ye öğretimi yapmak amacıyla olmadığını gösterir.

OKUYUCULARIMIZA :

— A) GÜNEY'de gerek şiir, gerekse düzeyizi alanlarında yapıtları yayına纳lardan beğeni ve değer ölçülerinize sevginiz, önemsediginiz İMZA'lar?

— B) Yine GÜNEY'de gerek siz bulduğunuz yazı türleri; kısaca genel eleştirileriniz, önerileriniz?

YANITLARINIZI BEKLİYORUZ...

gelecek
sosyalist edebiyat dergisi

P. K. 938, İstanbul
3 Lira

YENİ ŞİİRİMİZİN İNSANLARI

Celâl Çumralı

Doğan ACAR'ın insanları :

Uçurumlar / Tablo 4

Kuşa bakan serseri

Kıuya bir çakıltaşı.. Çakıltaşlarıyla birlikte
İslak, taze, mutlu.
Çölde bir kum.. kumlarla yanyana upuzun
Sıcak, taze, mutlu.
Ben neyim? Bir yosun mu? Bir ayrikotu mu?

Kediyi seven serseri

Bir dala tutunmak
Dal hani?
Kopmak bir kayalıktan boşluğa
Koparsın ama düşemezsün
Okşanmış bir kedinin yumuşaklığı
Hani.. Hani?

Birinci orospu

Merhaba ağaçlar demek istiyorum
Merhaba bütün sokaklara caddele
Merhaba demek istiyorum ey sütçü.. ey çöpçü
Merhaba ey güneş.. ey güneş

İkinci orospu

Gecenin karanlık soluğu
Acının gizli kalan sıcaklığı
Eşitliği yok olusun
Yarasa gölgelerinde ölümün tükenisi
Oda oda.. sokak sokak.

Uçurumlar / Tablo 5

Taşhtaki çocuk

Bırakılmışlardan biri
Düşen ne yaprak ne bir dal parçası!
Yarım yamalak bir kundak içinde
Ay bulut arkasındadır, taşlar soğuktur
Belki serindir temmuzda.
Yağmur yağşada olur yağmasada.. rüzgâr hep vardır
Ya da sessizlik.. kapkara sessizlik.

Birinci serseri

Aşıp nereye götürimeli
Satılmaz da..

İkinci serseri

Büyüküp dilendirmeli
Bir gözüne parmağımı batır. Kır bacagını.

Üçüncü orospu

Hep çocuk oyuncakları görürüm düşümde
Meyhanede gözlerim kanlı. Dumanlı.
Çocuk görürüm
En eskisinde türkülerin
Çocuklar güler.. çocukların ağlar

İkinci serseri, Bekçeye

Bırak götürsün
Sokaktan daha sıcakır o
Yarı kaçaktır ama bilir işitmasını

Rüzgârların korosu

Ben getiremem ışığı
Karanlığınız keser yolumu
Günler suçsuzdur. Göküzü suçsuzdur
Ben getiremem ışığı
Rüzgârlarınız yok mu? Yok mu? Yok mu?

Hüseyin Cöntürk, Dönen dergisinin 7.4.1964 sayılı sayısında Şairler Sözlüğü başlığı altında düzenlediği yazı dizisinde Doğan Acar için şu satırları yazmış :

"1959-63. Bendeki şiirleri 13 tane. Özgün bir yanı yok." Hüseyin Cöntürk, bilimsel eleştiri yöntemiyle çalışan, bu nedenle kuru ve katı bir anlatımı olan, sevdigim ve güvendiğim eleştircilerimizdenidir. Şairler Sözlüğünü daha başlangıçta gereksiz bulmuştum, okudukça bu kanım değişmedi, nedeni şu; estetik yargiları gerekçeden yoksundu coğulukla, bilimsel eleştiri ise gerekçeye dayanmıyordu.

Niçin özgün değildi Doğan Acar'ın şiirleri? Yanıtlama yok. Önce dosyamı karıştırdım, dediği tarihte Doğan Acar'ın bendeki şiirleri 22 tane idi, 18 tanesi VARLIK dergisinde, 4 tanesi de Varlık Yılığı'nda yayımlanmıştır. Niçin dosyasında 13 şiir var? Tamamlayamamışsa "özgün bir yanı yok" diye kestirip atmamalıydı. İyi ozan bir şirriyle de belli olur, doğrudur bu söz elbette, ama estetik bir yargıda bulunurken eleştirci çok titiz davranışın zorundadır. Kaldı ki Yaşa Nabi Nayır, hiç bir zaman yan tutulan, ozanın gözünün yaşına bakmamış, titizliği dillere destan olan, şiir beğenisinden kimselerin kuşkusunu bulumayan bir ozan / yazar'dır. Doğan Acar'ın bugüne dek 34 şiirini okudum. Şiirlerinin çoğunda çok değişik bir ses, bir hava var, özgünlük ağır basmakta. Yaşa Nabi Nayır beğendi yayınladı diye biz de beğenelim demeye getirmiyorum. Beni düşündüren, gereksiz yargılara sakınca olmasından, başkaca bir kaygım yok.

Yargılarım arasında bir kıyaslama yapabilmek olanağına sağlamak için Doğan Acar'dan iki şiir daha sunuyorum :

Çağlar boyunca

Gönenmiş güvercin dalında mutlu tutkusunu sabahların
Bu adamın gözlerinde über sarhoşluğu
Bu çocuğun saçlarında badem rüzgârları
Bu kadının yüzünde Meryem'ler bakmış aynaya
Bu ağaçta gözler kan çanağı
Yasaklılmış acısı türkülerin
Bu sokaklarda..
Unutulmuş akla kara

Kan çanağı imgesi yerine kan çileği deseydi ozan, şiir daha bir vurucu olurdu.

konuklar

Güncem'den-

Odama üç konuk geldi
Çağırmadan
Kibrit çöpü gibi yanıp söndüler
Düşlerimi bozmak için

tanrı

Ey kuş uçma boşuna uçma
Aldatamazsan ışığı
Bitti bitti

orospu

Ey karanlık gitme bırakma beni
Yalnızlığımı paylaşırın eskiden
Mezarsız mı kalacağım

delli

Ey kurtuluş bozma gücüm
Yitirme beni son bilinen'de
Uyuşmuş tedirginliğimde mutluyum

(Sürecek)

Baskent

Her çarşamba sanat sayfası veriyor.

Başbaşa

KÂİNAT (Barkan) PAJONK ile...

Doğum yeri Eskişehir, 1937'de. Babası Sabri bey, annesi Salihha hanım; kendinden büyük üç de kızkardeşi var. Kaymakam babasının uğras zorunlulukları doğayısıyla epey kent gördü: Muğla, Gelibolu, Pertek, Silifke, Keşan, Lüleburgaz... Bu arada Gelibolu Ortaokulu'nu bitirdi. Ardından AKADEMİ dönemi, 1954'de. İlkten Halil Dikmen'in işliği ve Zeki Faik Izer'ininki. 1960'da bitirdi D.G.S.A. ni. Özel, kişisel çalışmalarını sürdürdü, sergiler açtı 1967'ye dek ve evlendi. Simileri yine bağımsızca sürdürdü resim çalışmalarını. Son sergisinden çok hoşnut; tablolarının yarısı satılmış.

— Genel olarak sanat anlayışınız? Soğut mu, somut mu?

— Böyle bir ayrımdan yana değilim. Kendi algalarımı, sezgilerimi içtenlikle yansıtılabilir tek şabam. Soyut resimle, bir bakıma hazırlık oluyor "figüratif"

çalışmalarıma. Yoksa, bence önemli olan, ortaya anlamlı bir yapıt koyabilmektir. Anlam.. yanı "insancı verilerin yanıkı"...

— Son serginizde "figür" ağır basıyor; oysa öncekilerde "nakışlı" resmi yerler gibiydiniz. Bu tutumunuzu bir aş-

T U R C İ C A

Kemal ÖZBAYRI

Bilimsel gücümüz ya da derinliğimize i. nen, eleştiri yetkisinden yoksunluğumuz, konuya deşinmemize elvermezdi. Bu, besbelli.

Ne var ki, dünya kamu oyunu etkileyen çabalarдан uzak kalınmasına gönül HE! diyemiyor. Yapılan bizden yana oluna da başkalaşırıyor iş.

Turcica

Derginin adı bu. Türk diliyle Türkleri konu edinmiş.

Akdeniz bölgesi'nden Güney - Doğu Avrupa'sına, oradan Orta Asya içlerine kadar yayılan bir dilin terazinin kefesinde ne denli ağırlık sağlayacağını bilmem anlatmağa gerek var mı?

Yılda bir tanecik.

Gönül diler ki, hiç olmazsa üç tane. cik çıkarılsın yılda. Strasburg Üniversitesi Türkoloji Enstitüsü müdürü Mme. Irène Mélilikoff yönetiminde çıkarılan dergide Türk Dil ve Kültürü alanında ün yapmış büyük güçler var.

Yakın dostluklarıyla çokça böbürlen. digımız M. Louis Bazin'in, Mme. Jeanne Laroche'un, Mme. Irène Mélilikoff'un çok ciddi araştırmalarını görüyoruz bu sayıda.

Bizden B. Pertev Boratav'ın destanlar ve masalları ilgili bir araştırmıyla B. Tayyib Gökbilgin'in Osmanlı İmparatorluğu'nda kuruluşlar konulu konferansının tam metni yer alıyor.

M. Louis Bazin'in, büyük bir saygıyla andığı, kişiliği üzerinde önele durduğu, aziz arkadaşımız rahmetli René Giraud'yu anma yazısı da çok yerinde.

Mme. Irène Mélilikoff'un Bayezid II'nin Namei Hümeyun'dan aktardığı beş mektubu çok ilginç. Mme. Laroche'un büyük usta, ünlü Türkolog Jean Deny'den esinlenerek kaleme aldığı Hayreddin Paşa "Barbaros" la ilgili yazısı karanlık kalmış bir çok noktaları aydınlatması bakımından önem taşıyor. Bir başka kitap daha var eli. Hittit dili ve kültürü alanında bir ikincisinin gelmediğine inandığımız büyük usta M. Emmanuel Laroche YAZILIKAYA Tanrı-Tanrıça Birliği'ni noksansız aktarmış, açıklamasını yapmış. Bu büyük bir iş. Geçen yaz birlikte yaptığı gezide Yazılıkaya'da dinlenirken Fransa'lı bir gezipler topluluğu gelmişti. Başlarında karga bir kılavuzları vardı. Tanrıyi çoban, Tanrıçayı çobanın gözdesi yapmakta pek becerikliydi. Tepemiz attı. Gine de sustuk. Bizimkiler YAZILIKAYA'da ne yaparlar, bilemeyez. Aman karga olmasınlar...

S E N

Sessizlik içinde boş kalan kalbime
Bir sessiz akşamla sen doldun
Ulaşmadı gündeşli bahçelere
Sen gündeş olup bahçeme doldun

Güllerin içinde sen
Ben sevinirken

Rauf AYBEY

ma olarak mı benimsiyelim, yoksa bir karsızlık ürünü mü?

— Önceki 3 sergimde deambaşa etkilerin izi vardır. Oysa yeni yeni anlıyorum ki, benim öz çizgim "soyutu daha da soyutlamak" değil, "somutu soyutlamak"tır. Ya da "soyutu somutlamak." Bir cevabı değil bu...

— Peki, evrenselle bir sanata erişebilmek için, yersel bir sanattan geçmek ille de gerekli mi size?

— Sanıyorum. Gelmiş geçmiş ustaların bakınca böyle bir zorlamanın yersizliği, sanatsal yaratışın bağımsız esinlere yaslandığı da anlaşıyor zaten. Tüm özentiler bağdaşamaz sanatın kendiciliğiyle.

— "Akademik" bir dönemden geçmemen gerekliliğine inanıyor musunuz?

— Akademi, "yaşayan soru" lar soruyor öğrenciye. Bütün "ölüm" de değil. Bayın birşeyler sunuyor. Yavan. Yani, onsun da olunabilir.

— Sekerek soruverelim: Sanat'la evlilik ulaşabilir mi?

— Birbirlerini aksattıkları oluyor elbette.. Ama sanat da, evlilik de kişinin yapısına uygunluk taşıyorsa? O zaman bir barışıklık "formül" ü bulmak gereklidir.

— Eşinizden bir ressam olarak - yakındığınız yönler?

— Yok. Sanatı gerçekten sever, sanatçıyı saygılıdır. Doğal evlilik tartışmaları ötesinde birbirimizin işine pek karışmaz.

— Resim'in dışında başka sanatsal bir uğraşınız ya da eğiliminiz var mı?

— Tiyatro ilk tutkularından biriydi, hâlâ da çok sever, izlerim.

— Denediniz mi hiç?

— Evet, ama sürmedi işte.. Büyüklülerim engellediler.

— Ya müzik?

— Özellikle Batı müziğini severim, hele hele Beethoven'ı...

— Gerek yaşamınızdan, gerekse sanat geçmişinizden bir anı?

— Bir işgezisindeydim; Dusseldorf'da, 100 metre ötemdeki çok ilginç bir müzeyi göremeden ayrıldığımıza hep yanarım. İtalya'daki yüce yapıların etkisi de bir "küçüklik duygusu" na itmiştir beni.. Gündelik yaşamımda ise en unutulmaz anım, Peter'e rastışımındır.

— Kendinizden öte bir de ressam adı söylemişiniz?

— Bernard Buffet.

Eşerinin Gözüyle: SANATÇILARIMIZ

PETER PAJONK'un Gözüyle Kâinat Pajonk

Ben ilk "merhaba" mizi iki yıllık sanıydum ya, onun belleği daha sağlam; tanımlı dört yıl oldu, deyivermez mi.. Eh, kim kez doğallaşıyor bu tür şanslılar: İstanbul kopuntuları, uğraklarının apayrıluğu, değişik nedenlerle birbirimize arayamayışlar.. Ama elleri hâlâ güzel ve erkekce; maviye çalan elâ gözleri hep dost! Ne dosdoğru değerlendiriyor türkçeyi söyleşilerinde; İlhan Berk'in kulakları çınlasın.. Eşini öncelikle dost bildiği tüm davranışlarında bellirgin. Ve de son moda'dan lâcivert lekelî bir gömleği.. Üstelik, hiçbirşey içmedi; öylesine bir sofrayı yeni evlerinde kuracakmış! İşini söz konusu etmekten kaçınıyor; belli ki tüküründe. Ya da hiç değil, "Çocuk?" İhh'mış simdi.. Anadolu'yu da biliyor.

NİL METEOGLU

— Yaşam bitişikliğinizde eşinizin sanatçı kişiliği "rol" oynadı mı? Şöyle dileğim: Kâinat'ın -özellikle- resim'e eğilimi sizi özel olarak etkilemiş midir?

— Sorunuzu tam anlayamadım ya, genel olarak diyeceğim şu: Tüm güzel sanatları severim. Ama, Kâinat'ı en yakınıma seviştim, sanatçılığından ötürü değil de, "es" niteliğinde benimseyişimdir.. Kimliği, kişiliği elbette etkiledi beni. Ressam olusunu da bu arada sayabilirim.

— Evliliğinizin geçmişi kısaca söyle.. Bu süre içinde, eşinizde belirli bir gelişim sezdimiz mi? Yoksa ev-bark yönetici ile ilgili koşuşmalar onun verim, yaratım gücünü tavaşatmış mıdır? Bu olağan caprazlıklık nasıl önlenenebilir sizece?

— Her sanatçının hayatında evlilik kuruluşunun türlü koşulları vardır. Erkek - kadın diye bir ayırma yapmıyorum; diyelim Kâinat, gerek sanatı açısından, gerekse evliliğinin zorunlulukları yüzünden kısıtlı bir çalışma yöntemi gütmek zorundadır. Ama tüm aksaklıklar uygarca bir

hoşgörülü giderilebilir.

— Kâinat üstüne genel bir eleştiri yapmak zorunda kalsaydım?

— Az önce de dediğim gibi, Kâinat, alabildiğine titizdir; işine, sorumluluklarını saygıdır. Bu özelliğle onun davranışlarını daha da gözümüzde büyütmüştür..

— Yaşam geçmişinizde herhangi bir sanat dalına özendığınız oldu mu? Ve de şimdileri önemsedığınız, toplum yapımıza yatkınlığını inandığınız sanatsal alanlar, veriler?

— Özenmek deyimi çok yerinde ya, buna benzer eğilimler hemen herkesde vardır.. Okul yıllarda resim yapmayı tutturur gibi olmuşum. Oracıkta kaldı bu tutku. Şimdiye, iş hayatım, sanata epey aykırı ve çokça vaktimi alıyor. Ama "hobi" gibisine çalışmalarım da oluyor elbet.. Neder ki, elime fırçayı, boyaları aldığında, Kâinat'ın yangözle bakışlarından da türk mührün değilim!

— Kâinat'ın genel sanat tutumu gerçekten olumlu, başarılı mı kendi acentiz-

(PAJONK) lar

dan? Ya da, bu güzelim uğraşında nasıl bir yardım izlemesini dilerdiniz?

— Hiç düşünmeden "evet" diyebilirim onun sanatındaki becerikliliğine.. Güçlü bir ressamıdır. Ancak bir kusuruna da değinemiyim: Çevresinin iyi-kötü eleştirilerine regredinden çok önem verir. Ve bu yüzden de, asıl yapmak istediklerinden kuşkuya düşüp cayar gibi kez. Bu huyundan da kendine güveni arttı; oranda kurtulacağımı umuyorum.

— Evcilliğinizde, bir sanatçıyla yan-yanlığınız size aykırı yönleri, çıktıları? Eşinizin uğraşına hangi katkıda bulanabilirsiniz? Görevinizle ilgili çalışmalarınızda onun da yapıcı, kolaylaştırıcı bir payı olabiliyor mu?

— Tüm güzel sanatları sevdiğim halde, -belki de kadın olusundan- Kâinat'ın alabildiğine hür davranışlarını anlayamadığım oluyor. Bu nedenle de fikirlerimizde aykırılıklar var elbet.. Ama bunları hiçbir zaman "mes'ele" yapmayız. Onun özel çalışmalarına ise yeterince yararlı olamıyorum; nedir ki, sergi hazırlıklarında ben de koşuşurum. Onun varlığı da benim özel işlerimde en yararlandığım desteklerden biridir.

— İlk tanışıklığınızdan bu yana, eşinizle başınızdan geçen ilginç, hiç unutamadığınız bir olay?

— Yaratılışa soğukkanlıyım. Ama nişan günümzdé, saygı kaynatam yüzüğü parmağuma geçirirken, ellerimin nasıl titrediğini hatırladıkça hep gülesim gelir..

Belkim Bir Kertenkeleydim

Belkim bir kertenkeleydim
piç edilmiş bir yağmurun serini
bir güzelin çırkınydım
çırkınların en güzelini
yeşil koşsa güneşlerin gölgesi
ben en hızlı yesiliydim
kurbağ yarışlarında annemin

catal mataf kaç cataldım kimbilir
bin dereden bir kendimi getirdim
haydan gelip huya giden bir huysuz
heyheyler içinde bir heydim
belkim yedi belkim sekiz belâydim

düdüm çalar hırsızlanmış polisler
ben korkudan üstlerime iserdim
uç yıldızlı bir albayı gökyüzü
karşısında önm açık gezerdim
ağzıbozuk meymenetsiz bir ozan
rur cenginde cağanozum bir zaman

c iki gözüm iki koltuk eviydi
mavilerim bir miyobun koynunda
a kendi düşen köyler kentler ağlamaz
n sur dışında ben oturur aylardım
e ekmek diye bağırsızdı bebeler
y elma derler ben ortaya çıkardım
ü ağıtlarla kutlanırdı isa-doğdu gecesi
c itdişinden bir kuleydim yoktim kendimi

ü bilmem hangi keloğlanın fesiydim
i bir puskulsuz sümibülteber tohumu
e jeslegenler yaprak dökmüş şerrinden
c bir naraydım kimse bilmez nereden
e ya yakından ya uçmaktan gelirdim
i belkim ince belkim kalın bir sestim
l belkilerin kol gezdiği saatte
belkim Belki bile dejildim

Anlamıyorum

Askerlik çağım geldi ama henüz çağrıldım. Vatanseverlik duygularım öyle kabardı ki, içim içime sigmamış. Sokaklarda yumruklarım sıkı yürüyorum, dillerim gıcırlı gıcırlı ötüyor; sertleştim. Şeytan dürtüyor da yanından geçenlere sille tokat girişmeye bir istek duyuyorum. Yatağımda bile düşmanlarla boğazlaşıyorum bütün gece, irkimize yaraşır bir savaç gibi olarak kanımı döküyorum.

Can atıyorum bir an önce askere alınmam ıçın. Ama nerde, bir türlü gelmiyordu o mutlu an.

Yaka paça kişlaya götürülenleri gördükçe bayağı imreniyorum.

Bir gün, rasgerek, benim adımı taşıyan bir ihtiyara askerlik çağrıları geldi. Çağrıda kesin bir dile, asker kaçığı saylediği, hemen şubeye başvurması gerekiydi yazlıydı!..

Ihtiyar, "Nasıl asker kaçığı!" diyor. "Tam üç savaşta bulundum, yaralandım, işte, izi belli daha!"

"Doğru, güzel, ama çağrı geldi mi, gelmedi mi, şubeye bir kere gitmek zorunda mı?"

Ihtiyar şubeye gittiye de başkan onu başından savdı.

"Seni kim çağrıdı buraya, eteği düşük ihtiyar!" diye bağırdı. Ve az kalsın dayak da yiyecekti.

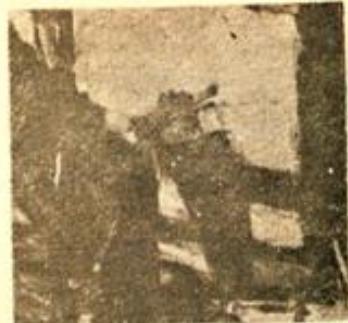
Ihtiyarın başına bu iş gelmeseydi de hemen oracıkta elbise giydirilip kişlaya götürülseydi, bu bendeki askerlik tutkusuya kendimden gececek, "Bak nasıl arkası olanlar kayırılıyor," diye düşünecekti.

Kavuşmadığım bu özlem beni karamsarlaştırdı. Yoldan geçen bir subay görsem tabanlarım acıycaya kadar uygun adım yürüyordum, boşu boşuna, tam bir asker olduğumu gösterip gözümne çarpmak istiyordum - ama bütün bu çabamdan hiç bir şey çıkmadı: beni hâlâ askere çağrırmıyorlar..

Artık sabırm kalmadı, bir gün oturup şube başkanlığına, beni askere almaları için rica yolu bir dilekçe yazdım. Duygularımı kızıl kor gibi kâğıda döktüm, ve sonunu söyle bağladım: "Ah Sayın Başkanım, tek yurdumuzun ve tacımızın koruyucu

Radoye Domanoviç'ten çeviren
Stanislava ÖZEN

Radoye Domanoviç, Sırp mizah sanatının önemli kişilerinden biridir. Zamanında Servantes, Swift ve Gogol gibi mizah devleriyle bir tutulmuştur. 1875'te Osviște adlı bir köyde doğmuş, 1908'de ölmüştür.

F. Kline

GÖZLERİN OLMASAYDI

Vasko POPA

Gözlerin olmasayı
Küçük odamızda
Gökyüzü de olmazdı

Gülüşün olmasayı
Duvarlar hiçbir zaman
Gözlerimizden silinmezdi

Bülbülün olmasayı
Söğütler hiçbir zaman
Azrakça eşği aşamazlardı

Ellerin olmasayı
Güneş hiçbir zaman
Düşlerimizde geceleyemezdi

Türkçesi :
B. İbrahim ROGOVALI

ne!" sesleri hole taşıyor. "Başüstüne!" ler bir kaç kere tekrarlandıktan sonra, bu emir üstten asta bir sıra izleyerek en küçüğe kadar geliyor; benim gördüğüm yalnız, bir odadan fırlayan bir askerin holü koşarak geçip, başka bir odaya girmesi oldu. Şimdi gene, oradan gürültü patrı ve değişik seslerle "Başüstüne"ler duyulduktan sonra gene bir asker o odadan başka bir odaya firıyor.

İçeri giriyor.
İçerden mirildanmalar, uğultular duyuldu ve az sonra "Başüstüne!" diye bağlıydı.

Askerin, önce, kıpkırmızı yüzü göründü. kapının önünde ödevini kazasız atlatmış bir insan mutluluğuyla, derin bir nefes aldı. Almından birikmiş teri silerken, "Sa-

Marie a.yı Düşünürken

I

O eylül günü, mavi ayışığında
Kıptırsız, genç erik ağacı altında,
Durgun, solgun sevdigimi
Tath bir düşte gibi sardımdı kollarımla.
Güzel yaz göğünde, üstümüzde
Çoktanır gördüğüm bir bulutvardı,
Ak mı ak, çok yükseklerde,
Başımı kaldırıǵımda görünmez oldu bir daha.

II

O gün bugündür
Pek çok ay sahnüp geçti gökyüzünden.
Erik ağacıları çoktan kesilmiş olmalı.
Sen bana, sevdigimi soruyorsun

M. Niyazi Baycan

BERTOLT BRECHT'den
ÜLKÜN TANSEL

Ansıyamıyorum.

Ama usundan geçen çok iyi biliyorum;
Yüzünü demek istiyorsun,
Gerçekten yüzü hiç kalmadı usumda.
Bildiğim tek şey: öptümdü onu.

III

O öpüctüğü de çoktan unuturdum
Bulut olmasayı orada.
Bak o bulut hep usumda, hiç çıkmayacak oradan
Yukarılarından indiydi ak mı ak.
Erik ağacıları bugün de çiçek açıyorlardır belki
Ve belki onun yedinci çocuğu da gelmiştir dünyaya.
Oysa bulut bir sürecek çiçeklendi.
Başımı kaldırıǵımda çoktan gitmiş rüzgärla.

yin başkanı görmek isteyen, içeri girdin." dedi.

İlk ben girdim.

Başkan masasının başında oturmug, kehribar ağızlığından sigarasını içiyordu.

Karşısına geçince, "Günaydın," diyerek selâm verdim.

"Ne var?" dedi, sesi öyle korkunçtu ki dizlerimin bağı kesildi, ayakta sallandığımı hissediyordum.

Kendime gelince, "Niçin bağıriyorsunuz sayın başkan?" diye başladım.

Ayağını yere vurdur ve daha yüksek bir sesle, "Ulan, sen kim oluyorsun! Yıkıl karşısından!" diye bağırdı.

Tüylerimin diken diken olduğunu hissettim, yüreğimde yanın vatanseverlik a-teşimi sanki biri su döküp söndürmüştü. Ama içimdekileri söylesem durumun değiseceğini sanıyorum.

"Ben asker olmak için geldim," dedim, gururlu, kasıntıydım, gözlerimi onun gözlerine diktim.

"Vay, asker kaçağı! Bekle biraz, biz de senin gibileri arıyoruz!" diye bağırdı ve zili çaldı.

Masanın sol yanından bir kapı açıldı, oradan bir gedikli belirdi. Dımdık kasıldı, başını yükseltti, gözleri belerdı, elleri pantalonunun çizgilerine yapıştı, başkana doğru, adımları kulakları zonklayan bir sesle yaklaştı, durdu, topuklarını sertçe vurdu, taş gibi, sert konuştu :

"Emredin sayın başkan!"

SANSKRİTÇE'den

Güzeller güzel kent, kentin ulu sultani,
Huzurunda derebeyler, bakanlar, şehzadeler,
Ülkenin övündüğü bilginler, düşünürler,
En güzel türkülerle, şirlerle ozanlar,
Cana can katan zarif kadınları sarayın,
Burnu düşse eğilip almayacak soylular...
Hepsi boyun eğecek Yeryüzü Sultanına,
Zaman adlı hükümdar yok edecek hepsini.

Ceviren: Talat Sait HALMAN

★

MARCOS ANA

Şair Marcos Ana bir İspanyol şairidir. Franco yönetiminin tam 22 yıl hapsettiği şair, Ingiliz aydınlarının çabalarıyla özgürlüğe kavuşabildi. 50 yaşındaki şair şimdi Fransa'da yaşıyor. E. A.)

BİR DILEK KI, DÜŞLERDE

Dilerim bütün bıçaklar körlensin
Kırulsın gündoğumlarını bogazlıyan eller
Bitsin savaşlar uyanın kutsal barış
Yeni doğmuş bebekler kalmasın annesiz
Can vermesin kimseler cepheerde
Dilerim paslısanın bütün tabancalar
Zincirli ağızlar tatsın özgürlüğü
Yokolsun dillerim o acımasız kirbaçlar
Yaralar ağmasın bir daha omuzlarda

Kalmasın aştan başka bir şey evrende
Okyanuslara büyülü, okyanuslara sonsuz
İyilik boşansın şelale gibi
Kaplasın her yönünü rünyamızın
Yankılsanın kulaktarda şairlerin şarkıları

Marcos ANA
Çev : Engin AŞKIN

"Bunu gözümün önünden hemen götür, saçını kirptir, giydir ve aşağıya kapat!"

"Baş üstüne!"

"İşte dilekçem, rica ediyorum... Asker kaçağı değilim, ben kendi isteğimle asker olmak istiyorum," derken zangır zan-

gır titriyordum.

"Asker kaçağı değilsin ha? Öyleyse bu

dilekçeyle ne istiyorsun?"

"Asker olmak istiyorum!"

"Ya öyle mi, erkek askere gitmek istiyorum! Hm, ö...y...l...e demek!.. Anlamadım efendim! Sen kendi başına canın istedidiye kişiye kapağı at..., ya biz burda ne-

cilikiz!"

"Tam askerlik çağındayım."

"Tanıtmıyorum seni, dinlemek de istemiyorum..." diye başladı sıra, elinde evrakla bir subay içeri girdi.

Başkan ona beni gösterip, "Bak bakalı, kura listesine bu ne zaman yazılmış?" dedi, sonra bana bakarak sordu -

"Adın ne senin?"

Ben dilekçemi uzattım.

"Bu kavız kapaklıtan bana ne?" diye bağırıp dilekçemi elinin tersiyle yere düşürdü.

"Ah zavallı dilekçem!" düşündüm ve üzüntüden adımı söylemeye unuttum.

O bağırdı:

"Adın ne senin, ulan, ne susuyorsun?"

"Radosav Radosavleviç."

"Kura listesine bakın!" diye subaya emir verdi.

Subay; "Başüstüne!" diye inledi ve kendi odasına çekildice kendinden ast rütbeli birine emir verdi :

"Kura listesine bir bakın! Radosav diye biri var mı?"

"Baş üstüne!" diyen subay hole çakar bir gedikliyi çağırıcı ve aynı emri verdi.

"Baş üstüne!" dedi o da yüksek sesle.

Gedikli bu emri bir çavuşa, çavuş onbaşıya, onbaşı bir askere tekrarladı.

Yalnız sert adımların gürültüsü duyuluyor, birbirlerinin karşısında duruyor ve her şey "Baş üstüne!"lerle bitiyordu.

"Liste, L.i.s.t.e!" sesleri birbirini izledi.

Raflardan eski, kalın, tozlu kütük defterlerinin indirilip masaların üzerine atılmıştı, sayfaların hızlı hızlı gevrilmesinin gürültüsü bütün binada duyuldu.

Bütün bu olaylar sürerken ben başkanın odasının bir kösesine büzülmüş, korkudan nefes alamıyordum. Başkan da sigarasını içiyor, oturuyor, büyük bir defterin sayfalarını karıştırıyordu.

Yerine getirilen emir aynı yoldan ama şimdiki en küçükten gedikliye kadar ulaştı.

Gedikli başkanın odasına girdi.

"Ne var?"

"Sayın başkan, listede adını aradığınız asker... çoktan ölmüş."

Birden afalladım, şaştım, bu karmakarılık içinde az kalsın öldüğümü inanamaktım.

Başkan, "O asker ölmüş demek!.." dedi.

Ölümle boğazlaşır gibi ürkünç bir sesle bağırdım :

"Ama ben yaşıyorum!"

"Haydi git! Sen benim için ölüsun! Nefes dairesinden kayıtlar gelene kadar sen yeryüzünde yoksun!"

"Görüyorsunuz ya, işte buradayım! Ölüm değilim! İşte bakın!"

"Dışarı! Listedede ölü yazıldıktan sonra beni ilgilendirmez ve hiç kandırılamazsun!"

Ne diyebilirdim ki, çıktım.

MIODRAG PAVLOVIĆ

Miodrag Pavlović çağdaş Sırp şairinin en gözde ozanlarındanadır. Adı Vasko Popa'dan hemen sonra anılır. 1928'de Novi Sad'da doğan Pavlović ilk şiir kitabı olan "87 Şili"ni 1951 yılında yayınladı. Bundan sonra sırasıyla "Stub seçanya" (Anılar süntü), "Oktave" (Oktavlar), "Mleko iskon" (Eski çağlar süütü) ile "Velika skitlya" (Büyük göçüler) kitapları çıktı. Oyun yazarı, denemeci, çevirmen olarak da tanınmıştır.

Birçok dillere çevrilmiştir. (I.E.)

AYA KANEO

Yahın bir nesnedir sanki biçim,
Kendi kendini delen
Bir ok.

Oleyse şu kuşlar kimin ?
Bilmeliyim.

Bir sürü Bizans saçlığı,
Ağca avlanmış olan mavilik,
Balıkçılar kilisesi.

Bir dünya barışdır süreduran,
Kızılcıkstan sizilmişçasına
Hem de dizçökülesi bir tapınak.

İşiğe çıkan birkaç adım,
Son aşaması görüntünün
Hersey dışarda:
Kilise içiyle hayvan içi.

Orfe olgununda hersey güzel,
Ölüm bile,
Ki dörtköşe oyulmuş göz kuyısında,
Kuş altı,
Herkesin kalmak istediği yerde.

Miodrag PAVLOVIĆ

Çev : İlhami Emin

Eve döndüm (bir köyde yaşıyordum),
ve birkaç gün kendime gelemedim, Dilekçe yazmak artık akılmın ucundan bile geçmiyordu.

Bunun üzerinden üç ay geçti geçmedi, askerlik subesinden Belediye yirmi dört saat içinde Şubeye gönderilmem için bir evrak geldi.

Bir askerin beni karşısına çıkardığı yüzbaşı, "Sen asker kaçağısun," dedi.

Ben daha önce başuma gelenleri bir bir anlattım.

"İyi, şimdii git, bu olay aydınlanıncaya kadar köyünden kırıldama."

Gittim.

Köyümde henüz dönmüştüm ki başka bir subeden gelen bir çağrıyla karşılastım.

Ben gene kendi şubeme gittim. Başka bir subeden çağırıldığımı anlattım.

"Öyleyse, niye buraya geldin?"

"Nasıl olsa onlar da beni buraya gönderereklerdi, işte ben doğrudan doğruya size geldim. Oraya gitseydim aptallık etmiş olurdum."

"Sen bize masal mı okuyorsun. Öyle olur mu? Her yerin bir usulü var."

Ne yapabilirdim ki. Doğru oraya gittim, onlar da beni geri buraya gönderdiler.

Gene emirler, koşuşturular, "Baş üstüne"ler... ve sonunda beni kimsenin çağrımadığını söyledi.

Eve döndüm. Doğru dürüst bir nefes a-

ÇUKURDAN SESLER

Mehmet SALİHOĞLU

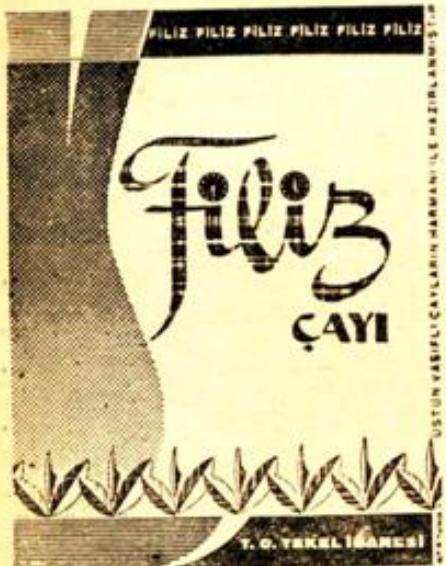
Kimi adam vardır, arının bal yapması gibi, durmadan çahış, çabalar; yine arının çiçek çiçek dolaşması gibi konudan konuya geçer; geçmez de atlar sanki, Merakının hortumlarını hangi konuya daldırırsa daldırsın, yeni özler, yeni öğeler çıkarır oradan ve yeni biçimler kurar. Sonra dolup dolup boşalar. Her boşalıştan eşit ürün, eşit nesneler çıkmasa da, ağılu, kirli şeyler de çıkmaz orta yere.

Kimi adam da vardır, karasinek gibi hep çöplüklerde, kışkançlık çukurlarında dolaşır gibidir. Besinini, aşağılık duygusunun bu kokusmuş yarıklarından aldığı için, ne yapsa, ortaya

tatlı, güzel bir nesne koyamaz. Koymaması bir yana, tutar arı gibi çalışkan adamların yaptıklarını da kırletmeye kalkar. İpe sapa gelmez "sevivesiz" ve acımasız vizitörlerla, duru havayı bulandırmağa çalışır.

Bok sineğinin: "Arı da neymis? Kim bunun bal yapmasına izin vermiş? Falanca bshçeye onu hangi bahçıvanın soktuğunu biliyorum. Ah o bahçıvan ah!" demesi gibi, o arı gibi adamın ortaya koyduğu şeyleri, yarattığı nesneleri kötülemeğe çalışır. "Nerden çıktı başımıza bu arı!.., Bu bay arı bilmem ne oğlu nerden geldi mahalleme?" diye vizildar durur! Oysa arı hep çiçeklerde, kendisi de lâğım çukurları ve çöplüklerde! Adam sinek işte, aklı ne gezer onda? Ama bir türlü yediremez kendine sinekliği! Üstelik de, megaloman ve de tövbe tövbe, ozan! Yani arilığı özenen bir!

Nerdeşin Ataç'ın Alısı? Gel gel, gel de gör bak "sözüm - ona" ozanlardan ne kıskançlık budaları çıkyor! Gel de seninle biraz bu ruhlari, kafaları çarpıklardan söz edelim. Meğer bazı aşağılık komplekslerinin çözülüp boşalması, bazı maskelerin yüzlerden düşmesi ve kendilerini bize arı diye yutturmağa çalışanların lâğım çukurlarından beslenen sinekler olduğunu anlaşılmaması için, bazilarımızın TRT ödülü kazanmamız gerekiyormuş! Ne acı değil mi dostlar?

YÜCEL YAYINLARI

P. K. 401 — İSTANBUL

MAU MAU

Ercümen Behzat 6 TL.

YARIN İÇİN

Metin İlkin 6 TL.

FATMA HANIMIN ERIK AGACI

Kemal Bekir 6 TL.

ATA SÖZLERİ

Mahmut Yurter 5 TL.

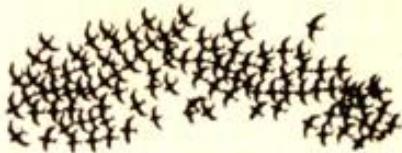
UZAY DUVARLARI

Halil Kocagöz 5 TL.

TÜRKİYE İŞ BANKASI

paranızın... istikbalinizin emniyetidir

Dünlerden Bugünlere...

ÖZDEMİR ASAFA

Invivo

Pencerenden bakma denize,
İnanırsın güzel olduğuna mavilerin.
Renklerini kaybedersin
Uzaktan
Bir yatağın vardır senin,
Seninledir,
Uyuyunca kaybedersin.

★

NECİP FAZIL KISAKÜREK

Bu Yağmur

Bu yağmur, bu yağmur, bu kıldan ince,
Öpüşten yumuşak yağıtan bu yağmur.
Bu yağmur, bu yağmur bir gün dinince
Aynalar yüzümüz tanıtmaz olur.

Bu yağmur kanımı boğan bir iplik,
Karnımda acısız yatan bir bıçak.
Bu yağmur, yerde taş ve bende kemik
Dayandıkça çișil çișil yağacak.

Bu yağmur, bu yağmur cinnetten üstün;
Karankık, kovulmaz düşüncelerden.
Cinlerin beynimde yaptığı düğün,
Sularдан, seslerden ve gecelerden.

★

ILHAN BERK

Sonnet

Ben senin kırallığın ülkemeye yetiştim
Kaldım gölge tanımayan güzellikinle
Her sabah büyütün denizimizi böyle
Gülüşlerində o ülkede bilmey miyim

Sen o çıktığım suların zencim benim
Denize bakan evler gibiydim seninle
Dur geliyorum ellerin ne güzel öyle
Beni şey et gülüşlerini bekliyeyim

Sen gittiğim o ülkesin varılmiyorsun
Vurmuş sonrasız nasıl en güzel sulara
Güzelliğin balıkları gibi İstanbul'un

Şimdi her yerde ne güzeldiniz o kalmış
Yankımuş denizlere öbür kadınlara
Dünyada sizinle İstanbul olmak varmış

KARACAOĞLAN

Dilber kalk gidelim fakirhaneye
İtiraz eyleme gel yavaş yavaş
Gözümden akuttum kan ile yaşı
Zülfüñün eylesin tel yavaş yavaş

Kaşların benziyor ab-i zülale
Gözlerin hükümeder yedi kurala
Seher vakti olup boyunun ırgala
Dokansın tellere yel yavaş yavaş

Bir gün değil bes gün değil yüz gündür
Deste zülük al yanına düzgündür
Melhem almaz yaralarım azındır
Derdimin Lokman'ı gel yavaş yavaş

Karacaoglan der ki gidelim yára
Yüregime saldım onulmaz yara
Baktım ak gerdana ben sıra sıra
Açılmış yanakta gül yavaş yavaş

NEDİM

Büs-i lâlin söyle sir-ab-i zülâl eyler beni
Kim gören ab-i hayat içmis hayâl eyler beni

Sâire söz bulmaga minnet ne ammâ n'eyleyim
Ah kim hayret seni gördükçe lâl eyler beni

Sevdigim câm-i meye hâcet nedir lâl-i lebin
Bir şeker handeyle mest-i bi-mecâl eyler beni

Bagda zülf ü rûhün andıkça "bu kimdir" deyû
Sünbul ü gül bîri birinden suâl eyler beni

Nâkhet-i zülfünle geldikçe nesim-i nev-bahâr
Turra-i sünbul-sifat aşüfte-hâl eyler beni

Nâtüvânim söyle cesm-i hasretinden kim gehi
Sâye-i müjgân-i âhu pây-mâl eyler beni

Göyyâ bilmez efendim bende-i dirnesin
Kim "Nedimimâ bu mudur" deyû suâl eyler beni

★

SUAT TAŞER

Türkülerin İki Gözü İki Çeşme

Göz değil uçurum
Duvar dibinde
Gecede yalnızlıkta gurbet şehrinde

Bir çift kinalı el
Dağların gecelerin ötesinde
Boynu büük yaşmakla bir hayal
Bir korku bir şüphe akar suyun sesinde

Türkülerin iki gözü iki çeşme
Yollar alıp götürmüş
Götürmüş de gurbetlerde yiirmis

Af işlik ak topuk mavi şalvar
Hasret upuzun
Gözyaşlarında erir yıldızlar
Kulakları çın çın öter bir kızın

Dağlar dost değil
Gelmış sokulmuş araya
Tesseli
Tesseli merhem olmaz yaraya

Bugünlerden Yarınlara...

BİR BARDAK SU ÖRNEĞİN YARIN

Taştı taşacak bardak gayrı
Damalar sel olup costu
Kapılıp sulara gelivereceğiz söyle.

Tekil el çırpmalarımız yalnızlıkta
Elele yüremek gerek.
Sen gözleri çekimser işıklardan
Oysa ışıkla ağracak yüreğin bir başka
Geleceğe işkşaz yürüyenler öñünüz karanlık
Gökyüzü yerine gerilmiş umutsuzluğunu
İşığa özlemli yıllar öncesinden
Sen hep sen egzileri is edinen
Her devrime uyumsuz yakın çağda
Zümrüde durmuş dağında ağacıyla
Agdi bir çiçek alı al moru mor söyle.

Taştı taşacak bardak gayrı
Damalar sel olup costu
Kapılıp sulara gelivereceğiz söyle.

Nedim ORTA

★

KENDİMİ SENSİZLİĞE ADADIM

Anıttakça kahrolur kendimden geherim
Hiç bilmem kendimi, kendimi unuturum
Bir seni tanırım yeşil gözüm
Bir de bu rezil kenti
Denizi, martıları, dalgaları
Çoktan sildim gözlerimden
Cömertçe bu kente mutluluğumu harcadım
Kendimi sensizlige adadım...

Vedat GÜLER

★

BETİMLEME

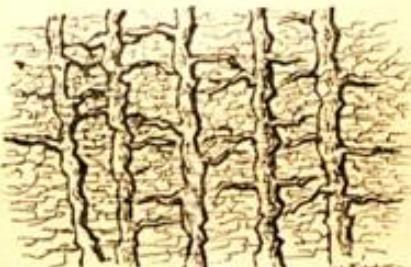
uzak dur bana - sevi susuzuyum
bu kaçıncı betimlemesi gecenin
çizgiler boyunca yıldızlar koyup
göklerime: isyan uzaklığa
güzelliğine
mavice güllüşüne - çocuk

sana ilk tanıklığımın serüveni
bir öpüştür yüzümün yarısında
oysa en kazanılmaz savagı tuttugumuz
hâlâ o kaçakçı ürkeliği bakışında

gözlerini öpsem çocuğum
gögün delice mavisi
isyan uzaklığına degeceğim
ağclar ötesi

gel beri
ben nasıl öpülmüşsem bir solukta
iste öyle öpeceğim seni

Tayyibe KARAGÖZ

Desen : Atilla Özer

Y A L N I Z

Bir ippasızlık var içimde
Penceresiz kapısız
Kapkaranhik bir dehлизim ben
Hani benim yalnızlığımı öğütecek dejirmen?..

Bu bulutlar ne
Niye kapalı umudumun mavi gökleri?
Her gün yikanıyorum özlemelerle iyice
Ama aranamıyorum bu pis reziliğinden...

Eski sonsuz mutsuzluktur gördüğüm
Ne yana dönsem
Elim kolumn bağlı, kördüğüm
Yaram kangren.

Bir ippasızlık var içimde
Penceresiz kapısız
Kapkaranhik bir dehлизim ben
Hani benim yalnızlığımı öğütecek dejirmen?..

Erhan TIĞLI

★

D U Y U S

Bu bekleyiş var ya kör kuyularda,
Umutsuzluk denizinde boğulurken
Umutlanmak.
Yağlı karalar arasında,
Bu ak düşler var ya
Uyanıkken bile görülen.
Ses geçirmez duvarlar içinde
Çağrılarını duymak.
Gözlerim bağılyken yedi kat
Seni görmek var ya böyle dıpdırı,
Beni bunlar bitiriyor, yokluğun değil.

Aysın Uğur KEZER

★

SEVGİLİM SÖYLEDİ DİYOJEN BİR KALPAZANMIŞ

Heyy... Boyna
Bizans çöplüğünden
Çöp toplayanlar, insandır
Bulgar karşısındaki
Ermeni kepekçide
Termeli bohçacılar söyledi Diyojen'e
"Gezinsene elinde sönüük fenerinle"

Yalvaç URAL

DALLARI KIRMAK...

bir dalı kir hatırla ölümü ağacı dinle
sen ey uyuyan üstümdeki macera
saydam bir gün inceligidir gücün yok
bir dalı kir ağacı dinle
üzülmek tükenmez görevindir senin bil

git izle akan suyu bahıkları işit
kemiklerinden al suyunu dek borçlusun
bir sihirli lambanın içindesin ve yenilmiş
susarsın bırgün ışıklarınla büyüğün olur
ölen her güzellikte acın süreklidir senin

toprağı giderek toprağı sev
karanlık basmış otlara alıstır avuçlarını
tanrı şarkalarını doldur yüregine sevin
akıl kaputlarla sarıp gövdən
sönmüş lambalar arasında bir gün
birdenbire soluk vereceksin birdenbire bil

Ömer AŞICI

EKSİK YAŞAMLAR

Cekilir dudaklara kekremsi bir güllüçük
Ve yürek pancurlarına kurşunun ağırlığı
Hangi gökyüzündür o, koparırcasına aşktan
Sürlükeyip götürür, en tedirgin çağlara
Kaygılar ki yapışır yol biçen karanlıktan
Bir o, bir öbür duvar yankılar sağlığı

Azaltmak ne, dönüşler çoğaltır yalnızlığı.

Oysa bir koltukaltı çok tiyülü astragan
Varken, salt köprü kurmak öpüşlerle şafaga
Tinsel ne bir sakınca, ne kuşku, ne de bezgi
Terli solumalarla yenilenmek durmadan
Tanıksa, o da kaçak güneşten birkaç çiğni
Olanaksız grevdir sevilmemek yatağı

Yiter nice yaşamalar düs, imge, umutlarla.

Metin PÜTMEK

★

Ç O G A L İ Ş

Giderek bir ölümün biçimlendiği
O durgun sularda ve uysal türkülerde
Nasıl ağlamalara durur gibi bak
Ezgilerinde büyüyor yabansı ezinçleri
Sokakların ortasına itilmiş çırulçıplak.

Bu onların tedirgin yargızı yoksunluğu
Çok-görülmüş bir aklıja usulca giriyorlar
İlkçağlardan geliyorlar yıldızlar kadar uzak
Bir nebula halinde bitirip susuzluğu
Milyonla gözeneşe bölünüp çoğalarak.

Aydın YALKUT

★

BEŞ KİŞİNİN ODASI

ne güzel geçti saatlerimiz
okuduk, yazdık, çizdik
ve kahkahalarla güldük
şır okuduk, türkü dinledik
şarabın kayfına şarabı tükettiğim
raziydiğim odamızın taşlanmasıma
raziydiğim çunkü öğretiyorduk
güzel ama su çamasır yıkama nereden çıktı
gecenin üçüncü ceyreğinde

Adil GÜLVAHAP

Bağdat Mektubu :

BAĞDAT'TAKİ KÖPRÜLER

M. Agâh ÖNEN

Nasıl Fırat ve Dicle'siz bir Irak düşünülemezse, Bağdat'sız bir Irak da hayal edilemez. İşte bunlar ne derece birbiri içen gerekli, birbirini bütünülenen varlıklarla Dicle nehri ve Dicle üzerine kurulmuş Bağdat köprüleri de bu ünlü başkentin ayrılmaz bir parçasıdır.

Dicle'nin ikiye böldüğü Bağdat'ta, nehir üzerine altı büyük kol gibi atılmış altı büyük köprü iki yakayı bağlayıp birleştirir. Eski Bağdat'ta tatta veya çelik sallar üzerine tutturulmuş tahta geçitler halindeki bu köprüler, sonradan Dicle'ye atılan ayaklar üzerinde oturtularak geliştirilmiştir. Bu köprünün, başkentin son elli yıllık gelişiminde büyük önemi ve değeri vardır.

EMMA KÖPRÜSÜ

Dicle üzerinde kurulu en kuzeydeki köprü, Kâzimiye ve Azamiye semtlerini birbirine bağlar. Bu köprüye şillerin yoğun bir yerleşme merkezi olan Kâzimiye'de gömülü ünlü Şii İmamı Musa Kazım'ın adına saygı için şiller, Kâzimiye Köprüsü derler. Azamiye Köprüsü adı ise, körünün Azamiye semtindeki başlangıç noktasında ünlü sünni mezheplerin başta geleni Hanefilik'in kurucusu İmam Azam Eb-u Hanife'nin gömülü olduğu camiye çok yakın olduğundan sünnilere verilmiştir. Tarih olayları içinde mezhep savaşlarına en yoğun biçimde sahne olan Irak'ta, bu sert ayrımların bugün bile sürüp gittiği bir ortamda resmi ad olarak (İmamlar) anmasına gelen (Emma köprüsü) denilerek birleştirici ve üzlaştıracı bir ad konulmuştur. Halk tarafından (iki imam) anlamında (İmameyn) köprüsü de denilen bu köprü, Dicle üzerindeki Bağdat köprülerinin en gösterisiz olamıdır. Ancak Bağdat'tan Musul'a giden ana yolu, Resafa bölgesine bağlayan en yakın geçit olduğundan en işlek köprülerden biridir.

SARRAFİYE KÖPRÜSÜ

Dicle üzerindeki ikinci köprü, Kerh vakasına İtayfiye semtiyle Resafa yakasında Iyaziye semtini bağlayan büyük demiryolu köprüsüdür. Bu köprüden Bağdat Ana demiryolu istasyonunun kuzey demiryollarının başlangıç noktası olan is-

tasyona bağlayan ara-demiryolu hattı geçer. Ana istasyonda büyük depo ve antrepoların bulunduğu Şalçiy'e kuzei istasyonuna bağlamak amacı ile İngilizlerce yapılmış olan bu demir geçit, sonradan otomobilin geçmesine yarayacak bir yol ile yayalara mahsus bir yaya geçidi eklenerek genişletilmiştir. Üzerinden en çok karayolu taşıtlarının geçtiği bu köprüye halk ortak köprü anlamında (Cisr-i müsterek) der. Cisr-i Hadit) yani (demir köprü) de denilen bu büyük ve önemli köprü, Bağdat'ın en işlek köprülerinden biridir. Demir köprü, Dicle'nin doğu yakasında Sarrafiye semtini batıya bağladığı için Sarrafiye köprüsü denilmektedir.

ŞÜHEDA KÖPRÜSÜ

Bağdat'ın en canlı ve hareketli iki yakasını bağlayan Süheda ve Ahrar Köprüleri Bağdat'ın tam merkezi bölgesinde kuruludur. Bunlardan en eskisi, bugün Süheda adıyla anılan Cisr-i Atik yani Eski Köprüdür. Bu da ötekiler gibi dubalar üzerine oturtulmuş, tahtadan, üzerinden yolcular gezerken iki yana sallanıp yalpalayan bir köprü imiş. 1958 de bir İngiliz şirketi, nehire atılmış ayaklar üzerine oturtarak köprüyü bugünkü biçimle kurmuş. Bir iç kargashalık arasında köprü başında ki çarpışmalar sırasında ölenlerin adına saygı olsun diye Şehitler Köprüsü anlamında (Cisr-i Süheda) denilmeye başlanmıştır.

AHRAR KÖPRÜSÜ

İngilizlerin 1917'de Kut saldırmasından sonra Bağdat'a alan İngiliz Generali Mod tarafından öteki köprüler gibi demir dubalar üzerine oturtularak kurdurulmuştur. Bu yüzden halkın Mod Köprüsü dediği bu köprü, sonradan eski köprü (Cisr-i Atik) 1938'de İngilizler tarafından bugünkü biçimle yapılmaya başlanırken bu köprü de birlikte kurumuştur. 1941'de hizmete açılmıştır. Bu köprü, Cisr-i Atik gibi Dicle'nin Bağdat'taki en dar yerine kurulmuştur. Kırallığın devrilmesinden sonra, bu köprünün de adı değiştirilmiş, (hürriyetçi) anlamına gelen (Ahrar) adı verilmiştir. (Sürecek)

YEDITEPE DERGİSİNE

ABONE OLUNUZ . ABONE BULUNUZ

P. K. 77 — İstanbul

TÜRKİYE GARANTI BANKASI A.Ş.

KURULUŞU : 1946

Sermaye ve ihtiyatları yekunu :

YURT İÇİNDE 148 ŞUBE

80.000.000. — lira

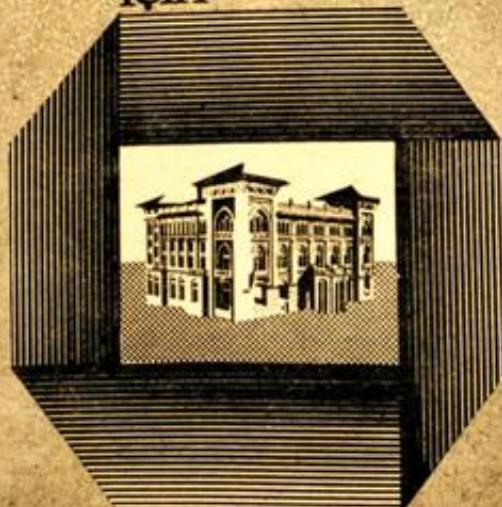
TASARRUF MEVDUATINDA HARBIYE VE
FENERBAHÇE'DE TAM KONFORLU APART-
MAN DAİRELERİ VE ZENGİN PARA
İKRAMİYELERİ

GARANTI BANKASI

Güney : 126

bütün
tasarruflarınız
için

HER YERDE HER ZAMAN
TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ZİRAAT BANKASI

Güney : 127

Basın : 60059-A-20178

YENİGÜN

HER GÜN SANAT SAYFASI VEREN
GÜNLÜK GAZETE

YAYINLAR * YAYINLAR * YAYINLAR * YAYINLAR

NASILSIN / Şiirler, Epigrama / Özdemir ASAF / 96 sf. 5 TL. / Yuvarlak Masa Yayınlari / İstanbul, 1970.

Tüm şiirlerinde ussal bir o-zansılık vardır Özdemir Asaf'ın; kimi kez iyice yüklenir bütütusuna, kimi kez açıktır kay-paklaşdırır; ama hiç mi hiç kırmaya, ırgalamaya yetinmez kendine özgür o çemberi.. 1962'ye degein yayınladığı 3 betik de -Dünya Kaçı Gözüme, Sen Sen Sen, Bir Kapı Önünde - bu yar-gımızın en somut kanıdır. Bu kimliğiyle hiçbir ozanımızın koştusunda değildir; giderek, daha sonraki kuşak ozanlar-mızdan hiçbirde öykünmemis-tir onun gidişatına, "duygusal us şiri" peşindeliğine... İnsan -Doğa - Nen üçgenini bikmaksi-zin işleyişindeki o "kekre", o soyut yöntem, toplumsal sorun-lara, oluşumlara düpədüz eğil-mese de, insan'ı dolaylı olarak tanımlarken, onun toplumla olan bağlarını da iştmiş olur bir bakıma. Düzyazuya yatkın şiirlerinde bile, insancıl kav-ramların bir deyiş ustalığından gerek, ozan'ı yansıtıcıverdiğini görüyoruz. İşte bu son betiğinde - tüm bireyciliğle - ucu-ta topluma ulaşan sorular atı-yor ortaya sanatçı; varoluşun gizi, yapayıkların çoğu kez so-mut etkinliği, kimi sorumluluk-ların yeni anamları, cinsel gü-dülerdeki bencil kuşku, bastığımız, tuttuğumuz katıların kay-ganlığı, vb. Son olarak denile-biler ki: Özdemir Asaf, - belki de aşırı bireyciliği yüzünden - kendini aşma, yenileme çabası-na üşenmektedir. Yorgunluğu yetər ona. Ve bu nedenle de, gündünden gelişen, çağdaşlaşan diri şirimizin epey sapasında kalmaya boşunalaşmaya yargı-lı gibidir.

CÖPÇATAN / Roman / Guy des CARS / Çev: Ayda DÜZ / 433 St. 20 TL. / Altın Kitaplar / İstanbul, 1971.

Türk okuru için yeni bir ad G. des CARS. Zaten öyle pek ahım - sahim bir sanatçı kişi-ligi de yok ya; tezce okunuve-rir serüven betiklerine yatkın bir yazarlık yöntemi var; girintili, tinsel, uyarıcı, düşündürücü bir yazınsal yönteme pek yüz-vermese de oluyor. Bir bayan yazar bu; öz adı da Piére Lau-rent. Paris, 1911 doğumu. Ba-

basi dış ilişkilerle ilgili bir politikacı olduğundan, epey ülke tanımak olağantını bulu-vermiş. Bu tanışıklarından ö-türü de; rastlantılarının, izle-nimlerinin, sanatçı kimliğinkı kadrını bilip, 22 yaşlarında baş-lamış ilk yapıtlarını vermeye. Salt romançılık da yetinme-mış: oyuncular, gazetecilik, gün-deş olayları yasitan öyküler... II. Acun Savaşı'ndan sonra adı daha bilinik olan yazar, özel-likle romanlarında kadın-er-kek ilişkilerini çarpıcı olaylar dokusunda işliyor. CÖPÇATAN da bunlardan biri; yazarın "ro-mantik" lie alabildigine yasla-nışını, genel sanat tutumunu özümleyen bir "lige" yazın-ürünu.. Guy des Cars'ın dü-sü-nürce bir bildirisi olmadıgından, betikte boy gösteren hay-laz kişilerin körдügm serü-venerlerin kolayına izliyor, bi-timde derin bir OH! çekebiliyorsunuz. Madame Carole'le tanışmak az şey mi?

UYKUDA SEVILEN KIZLAR / Roman / Yasunari KAWABA-TA / Çev: Samih TIRYAKI OĞLU / 160 sf. 6 TL. / Varlık Yayınları / İstanbul, 1970.

Yaşar Kemal'ımızın de adı geçtiği bir Nobel Edebiyat Ar-mağanı'ni, 1968'de. çağdaş Japon yazarlarından Kawabata'ya veriverdiler ve de kimsecikler şaşmadı bu değerlendirme: sanatçının çoğu ülkelerde adı bilinmezligine karşın.. Kawabata'yı ille de- bizlerden bli-lerine benzetmek istiyorsk; Yakup Kadri'yi, Kemal Tahir'i anabiliriz.. Ne ki şu ayrimla : Japon usta, yöresel kaynaklar-dan yararlanurken, salt belgesel bir gürüm yeğlememiş, din-folklor - toplum yapısı'nı çağ-daş, evrensel bir düzeye çika-bilme kayısını somutlamış-tır. Ünlü eleştirmen R. Sabatier söyle bir yargıya varıyor onun için: "Yapıtlarında, bize özgü yaşamın iç acunumuzdaki yan-kıları, sunduğu tüm değerleri olağanlaştırır, bağıslatır." Ya-zarın en gözde yapıtlarından gerek KAR ULKESİ'ni, gerekse DAGİN SESİ'ni dilimizde oku-yamadık henüz. Ne ki sunlar söylenebilir. Kawabata'nın ya-

Etemi Olgunil

ratiş yöntemindeki kulplar ba-kımdan: Erotizm, kuşakların gelişmesi, doğa-insan ilişkile-rindeki çıkmazlar.. Eh, bu ya-pıtında da aynı tem'lere birini işliyor yazar: Ülkesine öz-gü denebilecek bir lüküs "ker-hane" de kurt dökmege canatan bay Eguşin'ın kişisel, düşsel bocalamaları, yaşıyetmiş işi-bitmişliğin doğa yasalarına başkalırmak yeltenişleri, geçmiş özleminin kof kaçamak-ları.. Pek bilmediğimiz bir ge-leneksel ortamı yansitsa da, İNSAN sorununu işleyen tüm yapıtlar gibi içtenlikle seve-biliyor, yadırgamıysınız NO-BEL'ilerle ödüllenişini Yasu-narı Kawabata'nın!

ON ŞAIR ON ŞİİR/Antoloji Asum BEZİRCİ/200 sf. 10 TL/ May Yayınları/1971, IST.

Gerek çalışma titizliği, ge-rekse ele aldığı konulardaki "nesnel" tutum yadsınamaz incelemecilerimizden A s ı m Bezirci; geçen yıl yayınlanan BAŞLANGICINDAN BUGUNE TÜRK ŞİİRİ adlı büyük ya-pıtında da sözkonusu etmişti ya; yine bir ilgi, saygı sonucu değerlerince şimdije degein pek önemsenmiyen ya da türlü ne-denlerle iska geçilen kimi ozanlarımız üstüne daha yoğunca eğilmek, önemlerini sapta-mak istegini duymus. Betiğinde yer alan 10 ozanımız sun-lar: Hasan İzzettin DINAMO, Rıfat ILGAZ, A. KADİR, Cahit IRGAT, Attilâ İLHAN, Sabri ALTINEL, Şükran KUR-

DAKUL, Hasan HÜSEYİN, Gültekin AKIN, Ataol BEH-RAMOĞLU. Bu ozanlarımızdan örnek olarak aldığı şiirlerin de çoğu bilinik.. Ve yazar, hem ozanların, hem de bu şiirlerin "toplumsal" yönündeki şiirimiz en somut, belirgin ürünler ol-duğu kanısında; bu tür bir ca-lişmaya girişimi de zaten başka nasıl yorumlanabilir? Ca-basına saygı duymamıza kar-sın, yapıtındaki bir noksantığa degeinmeden de edemedi: H. L. DINAMO'nun yanibasında niye yok İlhami Bekir TEZ? Ya da Ş. Kurdakul'un hemen bitişi-ginde Berlin TAŞAN? Gültén Akın'ın yanısra Sennur SE-ZER; Sabri Altinel'in yanya-nlığında Can YÜCEL? unu-tulmuşlar daha da sayılabilirdi

GÜNEŞ AGACI

Şair arkadaşımız Rauf Ay-bey, bazı şiirlerini "GÜNEŞ AGACI" adlı bir kitapta topla-di.

Rauf Aybey sanat yasantısi-na "Güney" de başlayan bir şair. Onun şiirlerine dergimizde sık sık rastladık.

Şair daha çok Cahit Sıtkı kuşağına etkisinde. Ama kendine özgü bir deyiş var. İmaj-lar yer yer kuvvetli, duygulu ve renkli. Dil akıcı ve arı. Mis-ra yapısı sağlam, Kisaca Rauf Aybey, anlamsızlıktan kaçan, şiir iyi bilen bir kişi.

"Güneş Ağacı" nda 44 şiir var. Şir sever dostlarımıza bu kitabı görmelerini sahî veririz. Ederi 5 lira. İsteme adresi : Posta Kutusu: 1278 - İstanbul.

AMBULANS SERVIS

47 77 44

YAKININIZ – YAKINIMIZDIR

Hastalarınıza karşı sizin kadar hassasız.
Dr. Sedat Pınar'ın mesuliyetinde ilk yardım teçhizatlı
ÖZEL AMBULANS'larımız hizmetinizdedir.

Güney : 128

güney güney güney güney güney güney

GÜNEY YAYINLARI: 1 — Hüzün Çıkmazı - Şiirler . Piyale Gönültaş, 4 TL. 2 — Nisan Yağmuru . Şiirler - Dr. Celal Arabacıoğlu, 5 TL. 3 — Güldeste . Şiir Antolojisi - Ciltzsiz 5 TL. (Posta pulu karşılığı P.K. 1353 İst. adresinden edinebilirsiniz.)